

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

VÝROČNÍ ZPRÁVA

OBSAH

- I. Úvod generální ředitelky / 3
- II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti / 4
- III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek / 9
- IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2009 / 12
- V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu / 31
- VI. Hospodaření Národního památkového ústavu / 70

I. Úvod generální ředitelky

Rok 2009 byl pro Národní památkový ústav z mnoha důvodů rokem výjimečným a velmi náročným. NPÚ prošel zásadní personální a organizační proměnou, která alespoň zčásti přispěla k odstranění disproporcí v personálním zajištění jednotlivých územních pracovišť v krajích České republiky, k racionalizaci činností uvnitř organizace a zejména k otevřenější komunikaci s veřejností. Na reorganizaci NPÚ navázala v závěru roku 2009 systemizace pracovních pozic. Ovšem nejen implementace systemizace, ale například i pravidelné sledování vývoje tržeb a pečlivé nastavení jednotné strategie hospodaření s přidělenými finančními prostředky či vytvoření samostatného odboru ekonomického řízení transformovalo NPÚ v moderní transparentní instituci s efektivnějším způsobem řízení. Prohlubující se ekonomická krize pak přiměla i NPÚ zaměřit se daleko více než v předcházejících letech na vícezdrojové financování. Vedle posílení vlastních výnosů byla podána řada žádostí do dotačních programů Ministerstva kultury ČR a finančních programů Evropského hospodářského prostoru. Přípravou téměř dvou desítek projektů do operačních programů Ministerstva životního prostředí zaměřených na obnovu historických parků a Integrovaných operačních programů zprostředkovaných Ministerstvem kultury na vzorovou obnovu národních kulturních památek prokázal NPÚ schopnost obstát v náročné konkurenci při získávání prostředků z Evropské unie.

Ke zmírnění dopadů ekonomické krize na NPÚ nemalou měrou přispěly také aktivity na hradech, zámcích a dalších památkách ve správě NPÚ zaměřené především na domácí klienty. Koncepte slev, zavádění rodinného vstupného, nových služeb pro návštěvníky a vytváření doprovodných programů, to vše podpořené spoluprací na celorepublikové mediální kampani, umožnilo NPÚ ukončit rok s tržbami cca o 40 mil. Kč vyššími než v roce 2008. Dalším významným počinem v sekci správy památkových objektů bylo uspořádání listopadové konference Hrady, zámky, quo vadis? v Jindřichově Hradci s následným celorepublikovým sjezdem kastelánů nebo vydání reprezentativní publikace Hrady, zámky a další památky ve správě NPÚ. Sekce správy památkových objektů se výrazně podílela také na procesu „otevření se“ NPÚ veřejnosti a navázání pravidelné spolupráce s médii. Úspěšný byl především projekt Oživlé památky, v rámci něhož měl každý měsíc návštěvnické sezony specifické tematické zaměření. Na některých hradech a zámcích ve správě NPÚ byly také nově veřejnosti zpřístupněny obnovené interiérové instalace, například na Rožmberku, v Hořovicích nebo v Hradci nad Moravicí.

V oblasti památkové péče byla řešena celá řada významných památkových kauz. Mediálně velmi sledovaná byla obnova Karlova mostu, k níž jsem začátkem roku 2009 jmenovala odbornou komisi složenou z erudovaných odborníků s vazbou na památkovou péči. S pomocí komise se podařilo analyzovat nedostatky v dosavadní práci a precizovat metodické podmínky pro další obnovu této ikonické národní kulturní památky.

Ani sekce odborná nezůstala ve své prezentaci pozadu. Je nutné zmínit především projekt Industriální podzim, zahrnující četné přednášky, exkurze, procházky s odborným výkladem a další akce, který chtěl společně s tradičním Bienále industriální stopy upozornit na příliš rychle mizející průmyslové dědictví České republiky. Vedle zapojení odborné sekce do mediálního plánu NPÚ je třeba uvést řadu dalších složitých procesů, které museli její odborní pracovníci v roce 2009 řešit nad rámec svých zákonem stanovených statutárních povinností. Bylo zahájeno přenesení kompetencí k části národních kulturních památek z ústředního pracoviště na územní odborná pracoviště NPÚ, ve spolupráci s Komorou architektů byla metodicky zpracována široká problematika ekologicko-ekonomických úprav souvisejících s podmínkami nového dotačního programu Zelená úsporám, byla definována budoucí koncepce depozitářů mobiliárních fondů, vymezena pozice archeologie při NPÚ či nově koncepčně ukotvena věda a výzkum.

Velká pozornost byla věnována prohloubení spolupráce s krajskými úřady a dalšími společensky významnými institucemi. Ne vše se však podařilo v uplynulém roce zrealizovat v plném rozsahu. Změna ve vedení rezortu kultury v polovině roku a ekonomická krize zpomalily původně plánovaný proces transformace NPÚ, který bude nutné dokončit v roce 2010. Stejně tak plánovaná nová webová prezentace, zavedení elektronické pošty, dokončení Koncepce Národního památkového ústavu na léta 2010–2015 a nastavení některých dalších vnitřních norem zůstávají tématy pro další rok.

V krátkém úvodu jistě nelze zmínit všechny významné aktivity odborníků, spolupracovníků a správ zpřístupněných památkových objektů, ale je zřejmé, že NPÚ spěje v rámci možností daných rozpočtem k odborné a organizační stabilizaci a k rozvoji služeb jak pro návštěvníky objektů, tak pro vlastníky památek.

Závěrem bych chtěla poděkovat všem zaměstnancům za pochopení, se kterým přijímali mnohdy ne zcela populární změny, za úsilí a nasazení, se kterým přistupovali k naplňování nelehkých úkolů. Bez jejich přičinění, pomoci a entuziasmu by se nepodařilo Národní památkový ústav nasměrovat k moderní instituci. Věřím, že tento proces bude v následujících letech zdárně dokončen a Národní památkový ústav si obhájí své nezastupitelné místo ve společnosti při ochraně hmotného kulturního dědictví jako součásti národní identity. Mé poděkování patří i všem našim příznivcům a podporovatelům. S přáním všeho dobrého

Nada Goryczková, generální ředitelka

II. Národní památkový ústav – charakteristika poslání a činnosti

Národní památkový ústav

Valdštejnské náměstí 3, čp. 162, 118 01 Praha 1
Zřízen Ministerstvem kultury ČR k 1. 1. 2003.
IČ: 75032333
DIČ: CZ75032333

Kontakt:

ústředna: 257 010 111
fax: 257 533 527
e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Národní památkový ústav (dále též NPÚ) je odbornou a výzkumnou organizací státní památkové péče s celostátní působností. Je státní příspěvkovou organizací ve smyslu platného zákona o státní památkové péči (zák. č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších novel) řízenou ministerstvem kultury.

NPÚ se organizačně člení na ústřední pracoviště v Praze (ÚP) a územní odborná pracoviště (ÚOP) v jednotlivých krajích.

Ústřední pracoviště řídí celkovou činnost NPÚ a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje úkoly státní památkové péče. **Územní odborná pracoviště** zajišťují úkoly státní památkové péče v rozsahu své územní působnosti.

NPÚ jako odborná a výzkumná organizace státní památkové péče zajišťuje a vykonává základní i aplikovaný vědecký výzkum a další odborné, pedagogické, vzdělávací, publikační a popularizační činnosti směřující k zajištění kvality odbornosti v péči o kulturní památky a památkově chráněná území.

Hlavní činnosti NPÚ lze rozdělit na dvě základní skupiny:

- výzkum a vývoj, jakož i odborné a metodické činnosti usměřující péči o památky ve vlastnictví a správě jiných subjektů a o památkově chráněná území;
- péči o soubor zpřístupněných kulturních památek, zejména státních hradů a zámků, které jsou v přímé správě NPÚ, mimo to také poskytuje metodickou pomoc dalším vlastníkům zpřístupněných památek.

Národní památkový ústav

- pro zkvalitňování vědeckého poznání kulturního dědictví, jakož i rozvoje teorie, metodologie a praxe oboru památkové péče koordinuje a z velké části vlastními odbornými kapacitami zajišťuje vědecký základní a aplikovaný vědecký výzkum;
- v zájmu zvyšování odbornosti a dosažení jednotných standardů kvality, jakož i předvídatelnosti svých odborných vyjádření vydává na podkladě vlastního vědeckého výzkumu i spolupracujících vědeckých a odborných ústavů a vysokých škol celostátně doporučené odborné metodiky a metodická vyjádření, která průběžně aktualizuje;
- s využitím poznatků zabezpečuje odbornou a metodickou činnost týkající se péče o nemovité i movité kulturní památky, jejich soubory, dochovaná historická prostředí, památkové rezervace, zóny, ochranná pásma a území s archeologickými nálezy;
- vede Ústřední seznam kulturních památek a podílí se na zkvalitňování dat v něm obsažených jak vlastními výzkumy, tak koordinací výzkumu památek a převodem jeho výsledků do příslušné evidence;
- při zajišťování péče o kulturní památky a památkově chráněná území poskytuje odborný servis vlastníkům chráněných objektů a samosprávám dotčených obcí a vydává odborná vyjádření k obnově těchto objektů jako podklad pro závazná stanoviska příslušných orgánů státní správy;
- sleduje provádění komplexní péče o památkový fond na území regionu a dává návrhy na odstranění zjištěných závad majitelům i orgánům státní správy;
- zajišťuje poradenské služby vlastníkům památek;
- vykonává odborný dohled při realizaci oprav, úprav, údržby, konzervace nemovitých památek;
- sleduje, navrhuje a vyhodnocuje technologické způsoby oprav kulturních památek včetně sledování a vyhodnocení použitých materiálů;
- pro přípravu a výkon péče o památky systematicky ošetřuje, využívá, spravuje a doplňuje dokumentační sbírky a informační fondy obsahující písemnou, grafickou, mapovou a fotografickou dokumentaci k evidovaným i neevidovaným památkám, která slouží zejména pro interní potřeby NPÚ pro vykonávání jeho odborných činností; podle kapacitních možností své dokumentační sbírky zpřístupňuje a napomáhá vlastníkům kulturních památek odborným poradenstvím, vyhledáváním archivní dokumentace a dalšími odbornými službami, přitom využívá i fondů archivů, muzeí a galerií vč. informačních bází odborné literatury;

- vyjadřuje se k žádostem k návrhům na prohlášení věci (nemovitých i movitých) za kulturní památky nebo ke správním řízením o zrušení prohlášení věci za kulturní památku, zpracovává i vlastní návrhy na prohlášení za kulturní památky;
- provádí koncepční i operativní činnosti směřující k záchraně ohrožených kulturních památek, zpracovává podklady pro celostátně jednotný Seznam nejohroženějších a nevyužívaných nemovitých památek;
- podílí se na metodických, koordinačních, organizačních a hodnotících činnostech při přípravě a realizaci grantových programů krajských úřadů na úseku památkové péče;
- podílí se na prezentaci a popularizaci památkové péče v jednotlivých regionech i menších oblastech, poskytuje pomoc obcím s rozšířenou působností při metodickém řízení činnosti konzervátorů a zpravodajů a při spolupráci s místními občanskými iniciativami vyvíjejícími svoji činnost v oblasti ochrany a uchování hmotného kulturního dědictví;
- připravuje podklady v oboru územní památkové ochrany, zejména návrhy na prohlášení městských a vesnických památkových rezervací a zón, návrhy památkových ochranných pásem a zároveň provádí revizi, zpřesňování a digitalizaci dříve prohlášených památkových rezervací a zón a památkových ochranných pásem;
- zpracovává odborná vyjádření k opravám, konzervaci, údržbě, změnám a úpravám kulturních památek architektury a stavitelství, nemovitostí a pozemků v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech;
- zúčastňuje se projednávání rozpracované přípravné a projektové dokumentace pro obnovu nemovitých kulturních památek nebo pro stavby, stavební změny nebo udržovacích prací na nemovitostech v památkových rezervacích, zónách a ochranných pásmech a vyjadřuje se ke všem stupňům projektové dokumentace;
- shromažďuje a vyhodnocuje poznatky, zkušenosti a informace o historických i novodobých technologiích a materiálech pro opravy a restaurování kulturních památek;
- sleduje technické metody ochrany kulturních památek včetně způsobů provizorního zabezpečení, statického zajištění, ochrany materiálu před rozpadem i znehodnocením a uplatňuje principy preventivní ochrany kulturních památek;
- zpracovává památkové průzkumy a rozборы památkově chráněných území s cílem prohloubení poznání jejich hodnot;
- zpracovává odborná vyjádření k jednotlivým fázím projednávání územně plánovací dokumentace;
- prosazuje hlediska uchování hodnot historického urbanismu do územně plánovací dokumentace, zejména do územních a regulačních plánů;
- zpracovává návrhy na prohlášení chráněných území a ochranných pásem a sleduje dodržování jejich ochranného režimu;
- shromažďuje, odborně zpracovává a napomáhá praktickému uplatnění vědeckých poznatků souvisejících s památkami sochařství, malířství a uměleckého řemesla;
- organizuje a zajišťuje odbornou vydavatelskou činnost, organizuje mezioborové konference a semináře a workshopy k nejrůznějším tématům poznávání, péče a popularizace kulturního dědictví;
- prostřednictvím různých typů vzdělávacích a přednáškových programů a výstav zaměřených na památkový fond oslovuje širokou veřejnost;
- zpracovává písemnou a fotografickou dokumentaci mobiliárních fondů ve správě pracovišť NPÚ a tuto dokumentaci zpřístupňuje oprávněným osobám k nahlédnutí;
- zpracovává vyjádření z hlediska možnosti prodeje a vývozu předmětů kulturní povahy, nebo podle zákona 71/1994 Sb. a 80/2004 Sb.;
- provádí operativní i standardní stavebně-historické průzkumy, operativní dokumentace, urbanistické průzkumy, archivní průzkumy, přitom se prioritně zaměřuje na památky ve správě NPÚ a zejména na průzkum a dokumentaci záchranného charakteru památek, kterým hrozí buď zánik, nebo výrazné snížení architektonických a historických hodnot;
- realizuje záchranné archeologické výzkumy na objektech ve správě NPÚ a investiční záchranné výzkumy pro další vybrané akce;
- provádí odborné zpracování, dokumentaci a evidenci archeologických nálezů;
- pro Ministerstvo kultury ČR připravuje dokumentaci pro návrhy kulturních památek a vybraných památkových území k nominaci na zápis do Seznamu světového dědictví a zároveň sleduje zapsané památky světového dědictví pro účely povinných zpráv tzv. monitoringu;
- připravuje podklady pro zpracovávání informací o kulturních památkách s mezinárodním statutem;
- zajišťuje rozsáhlé činnosti spojené se správou a prezentací památkových objektů, včetně evidence a pohybu mobiliářů na těchto objektech;

- provádí výzkum a prohlubuje poznání vývoje historických interiérů, jejich uměleckého a uměleckořemeslného vybavení i historických sbírek a výsledky výzkumu aplikuje při zkvalitňování stávajících a tvorbě nových interiérových instalací na hradech a zámcích ve vlastní správě; poskytuje v této oblasti odbornou pomoc i ostatním vlastnickým subjektům;
- zabezpečuje postupnou digitalizaci údajů o památkách a památkově chráněných územích;
- podílí se na odborné výchově a vzdělávání pracovníků v oboru památkové péče a spolupracuje se školami všech typů při rozšiřování výsledků vědeckého výzkumu, vzdělanosti a povědomí o hodnotách a významu kulturního dědictví pro současnost a působí na veřejnost směrem k pozitivnímu vztahu k památkám.

Počet nemovitých a movitých kulturních památek a národních kulturních památek, památkových rezervací a památkových zón v České republice podle krajů

Pracoviště / působnost	Nemovité kulturní památky	Movité kulturní památky	Národní kulturní památky	Památkové rezervace	Památkové zóny
ÚOP v hlavním městě Praze Pražský kraj	2 080		41	3	17
ÚOP středních Čech v Praze Středočeský kraj	4 318		26	15	62
ÚOP v Českých Budějovicích Jihočeský kraj	5 506		29	24	85
ÚOP v Plzni Plzeňský kraj	3 163		17	8	67
ÚOP v Lokti Karlovarský kraj	1 381		7	6	20
ÚOP v Ústí nad Labem Ústecký kraj	3 525		13	9	31
ÚOP v Liberci Liberecký kraj	2 242		10	8	27
ÚOP v Josefově Královéhradecký kraj	2 996		15	7	34
ÚOP v Pardubicích Pardubický kraj	2 107		7	5	23
ÚOP v Telči Kraj Vysočina	3 034		10	6	28
ÚOP v Brně Jihomoravský kraj	4 248		24	9	24
ÚOP v Olomouci Olomoucký kraj	2 203		12	3	24
ÚOP v Kroměříži Zlínský kraj	1 432		11	4	17
ÚOP v Ostravě Moravskoslezský kraj	2 057		12	6	24
Celkem	40 292	cca 100 000 *	234	113	483

* Evidence movitých kulturních památek není dokončena, lze uvést poze odhad 100 000 rejstříkových čísel, která obsahují více či méně rozsáhlé soubory věcí.

Zpřístupněné objekty ve správě NPÚ

Pracoviště NPÚ	Počet zpřístupněných objektů	Počet návštěvníků
ÚOP v Brně	14	826 441
ÚOP v Českých Budějovicích	13	992 834
ÚOP v hlavním městě Praze	0	0
ÚOP v Josefově	5	263 879
ÚOP v Kroměříži	4	312 228
ÚOP v Liberci	8	435 291
ÚOP v Lokti	3	94 009
ÚOP v Olomouci	5	230 102
ÚOP v Ostravě	3	67 603
ÚOP v Pardubicích	5	175 778
ÚOP v Plzni	9	354 661
ÚOP středních Čech v Praze	14	722 454
ÚOP v Telči	5	185 948
ÚOP v Ústí nad Labem	11	157 978
Ústřední pracoviště	1	není k dispozici
Celkem	100	4 819 206

Přehled návštěvnosti státních hradů, zámků a dalších památkových objektů ve správě NPÚ za rok 2009

Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků	Pořadí	Objekt	Počet návštěvníků
1.	Lednice *	321 030	52.	Lemberk *	27 176
2.	Český Krumlov	309 388	53.	Náměšť nad Oslavou *	24 718
3.	Hluboká	239 527	54.	Hazmburk	24 231
4.	Karlštejn	234 320	55.	Milotice *	23 843
5.	Kroměříž	143 729	56.	Zelená hora u Žďáru nad Sázavou *	23 187
6.	Pernštejn *	134 331	57.	Horšovský Týn	22 909
7.	Konopiště	129 658	58.	Hořovice *	22 429
8.	Křivoklát *	124 594	59.	Zlatá Koruna	22 282
9.	Sychrov	121 121	60.	Libochovice	22 011
10.	Kozel *	119 427	61.	Raduň	21 678
11.	Bouzov *	107 415	62.	Ploskovice	21 236
12.	Trosky *	107 301	63.	Lipnice nad Sázavou	20 257
13.	Buchlovice *	95 915	64.	Rájec	20 066
14.	Červená Lhota *	89 559	65.	Krakovec *	20 025
15.	Bitov *	84 362	66.	Janohrad *	19 684
16.	Ratibořice *	83 759	67.	Nové Hradky	19 368
17.	Třeboň + Domanín	76 536	68.	Klášter Kladruby	19 170
18.	Vranov *	74 979	69.	Zákupy *	19 059
19.	Telč	72 022	70.	Březnice *	19 046
20.	Veselý kopec	68 149	71.	Vizovice *	19 003
21.	Rabí	66 194	72.	Mnichovo Hradiště	18 622
22.	Bezděz *	63 100	73.	Grabštejn *	18 271
23.	Jindřichův Hradec	61 718	74.	Jezeří *	16 460
24.	Hospital Kuks	60 093	75.	Nebilovy *	16 341
25.	Šternberk *	59 221	76.	Slatiňany	15 485
26.	Buchlov *	53 581	77.	klášter Sázava *	15 391
27.	Rožmberk	53 460	78.	Most	14 732
28.	Opočno	53 321	79.	Litice *	14 426
29.	Velhartice *	52 155	80.	Benešov nad Ploučnicí	12 316
30.	Frydlant *	51 786	81.	Plasy	11 782
31.	Veveří	51 146	82.	Manětín	11 362
32.	Bečov	49 639	83.	Dačice	11 096
33.	Valtice	48 417	84.	Zubrnice	11 076
34.	Točnick a Žebrák *	48 078	85.	Valeč *	10 172
35.	Jaroměřice nad Rokytou *	45 764	86.	Říp	10 144
36.	Žleby *	42 906	87.	Krásný Dvůr	10 013
37.	Landštejn	42 466	88.	Bučovice *	9 426
38.	Hradec nad Moravicí	38 643	89.	Duchcov	9 241
39.	Zvíkov	37 595	90.	Veltrusy *	8 850
40.	Litomyšl *	35 032	91.	Kunštát *	7 940
41.	Náchod *	34 609	92.	Důl Michal *	7 282
42.	Švihov	34 431	93.	rychta Zbečno *	6 701
43.	Kynžvart	34 198	94.	Velké Březno	6 518
44.	Kunětická hora *	32 466	95.	SLS Vysočina	5 110
45.	Hrádek u Nechanic *	32 097	96.	Betlém Hlinsko	5 110
46.	Mníšek pod Brdy *	31 834	97.	Příkazy *	3 397
47.	Velké Losiny	30 645	98.	Uherčice *	3 113
48.	Kratochvíle	29 839	99.	Červené Poříčí *	890
49.	Jánský Vrch	29 424	100.	Svobodné hamry	0
50.	Lysice	28 104	101.	Doksany	0
51.	Hrubý Rohozec	27 477	102.	Steknik	0

Památky UNESCO

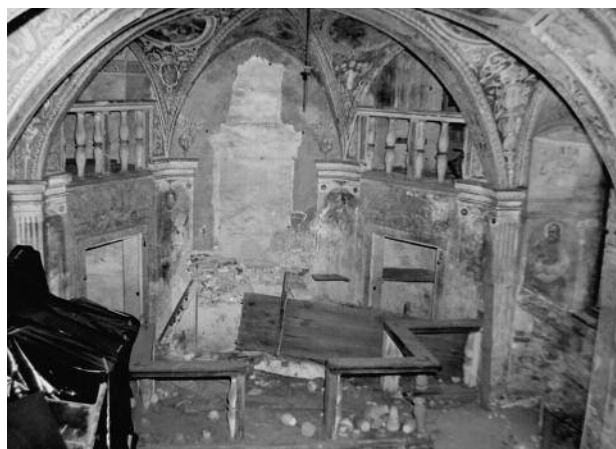
* Objekty mají vyšší návštěvnost než v roce 2008.

III. Vybrané ukázky akcí obnovy kulturních památek

Obnova nástěnných maleb v kapli sv. Barbory na Státním hradě Grabštejn

Interiér kaple, jedné z nejpůsobivějších renesančních sakrálních prostor na našem území, pokrývají nástěnné malby techniky fresco secco provedené ve stylu vrcholného italského manýrismu a datované do rozmezí let 1569–1571. Svou vysokou úrovní odkazují k okruhu malíře Friedricha Sustrise. Kaple byla v minulosti poškozena velkým požárem hradu, zatékáním, vyšší vlhkostí a za časů socialismu také vandalismem. Opakovaně byla v dávnější minulosti poznamenávána plošnými a necitlivými přemalbami, které však respektovaly původní rozvržení originální výmalby.

Po letech sanačních, průzkumných a rekonstrukčních prací mohla být v roce 2007 zahájena celková obnova nástěnných maleb kaple. V roce 2009 bylo restaurování výmalby kaple dokončeno. Nyní se její interiér opět přibližuje původnímu provedení. V roce 2009 byla rovněž završena kompletní obnova hradu, zahrnující vedle restaurování také práce stavební, řemeslné i archeologické. Po dokončení instalací interiérového vybavení je památka připravena k prezentaci a dalšímu kulturnímu využití.

Klášter Kladruhy – střechy a fasády nového konventu

V roce 2009 pokračovala obnova dvorních fasád nového konventu v areálu bývalého benediktinského kláštera v Kladrubech zahájená na podzim roku 2007. Budova byla vybudovaná přibližně v letech 1730-1770 podle projektu K. I. Dienzenhofera.

V roce 2009 byly dokončeny opravy jižní a západní fasády rajskeho dvora a pokračovala oprava severní a východní fasády. Současně se zahájením obnovy fasád se řeší snížení vlhkosti zdiva a snížení salinity v obvodovém zdivu, a to spolu s odvodněním budovy ve vztahu na sanovaný historický odvodňovací systém.

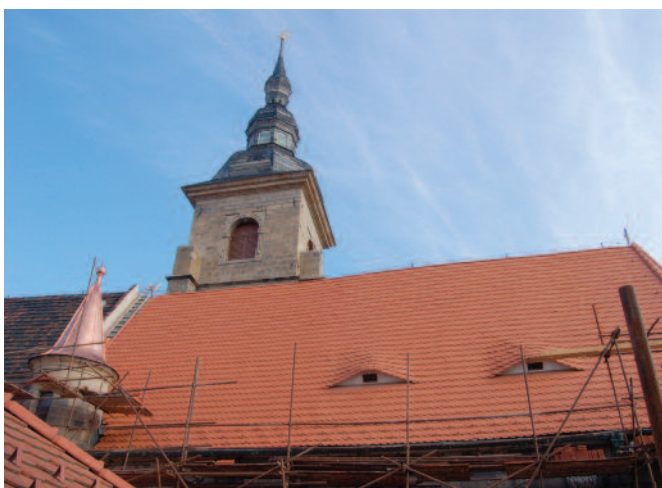
Hradní muzeum v budově Hrádku v Českém Krumlově

31. července 2009 byl slavnostně položen základní kámen Hradního muzea v tzv. Hrádku. Objekt Hrádku, paláce ve tvaru písmene L, který tvoří společně se zámeckou věží charakteristickou dominantu města Český Krumlov, představuje intaktní hradní jádro datované do 2. poloviny 13. století. Jeho současnou podobu určila velkolepá renesanční přestavba z 80. letech 16. století. V důsledku výstavby Horního hradu, nového obytného jádra pánů z Rožmberka, však Hrádek ztratil na významu a stal se pouhou součástí fortifikačního systému, později pak skladovým objektem a po roce 1950 byl upraven na několik bytových jednotek. Posledních 20 let je objekt prázdný a nevyužitý. Záměrem projektu je oživit komplex Hrádku a v jeho interiérech prezentovat vzácné artefakty ze zámeckých depozitárních fondů, které veřejnosti připomenou nejvýznamnější události vztahující se k rožmberským, eggenberským a schwarzenberským vlastníkům krumlovského panství. Po dokončení projektu bude v přízemí Hrádku zřízena kavárna, obchod s knihami a suvenýry, prostor k edukativním aktivitám a vstupní centrum. V patře objektu bude situována muzeální expozice. Otevření Hradního muzea je naplánováno na začátek roku 2011. Počítá se s jeho celoročním provozem.

z prezentovat vzácné artefakty ze zámeckých depozitárních fondů, které veřejnosti připomenou nejvýznamnější události vztahující se k rožmberským, eggenberským a schwarzenberským vlastníkům krumlovského panství. Po dokončení projektu bude v přízemí Hrádku zřízena kavárna, obchod s knihami a suvenýry, prostor k edukativním aktivitám a vstupní centrum. V patře objektu bude situována muzeální expozice. Otevření Hradního muzea je naplánováno na začátek roku 2011. Počítá se s jeho celoročním provozem.

Obnova areálu františkánského kláštera v Plzni

V roce 2009 proběhla první etapa celkové obnovy konventu kláštera minoritů (františkánů), která kromě dále zmíněných úprav zahrnovala obnovu části jižního křídla konventu. V rámci druhé etapy má dojít k obnově fasád rajskeho dvora a k dokončení oprav jižního křídla. Předmětem stavebních úprav ve třetí etapě má být severozápadní část konventu.

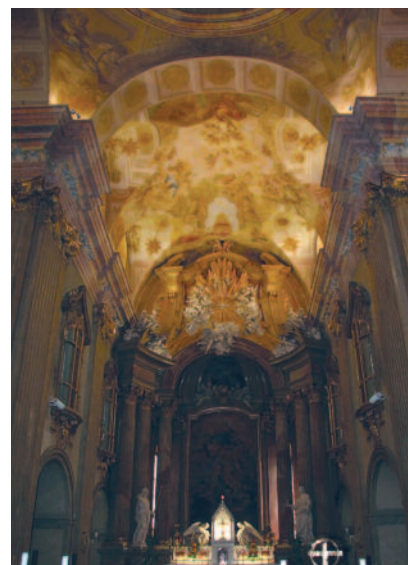
V roce 2009 byly největšími stavebními úpravami dotčeny především interiéry východního křídla a jeho vnější fasáda, vyjma fasády směrem do rajskeho dvora, s jejíž obnovou se počítá v roce 2010. Současně s obnovou Diecézního muzea je prováděna i postupná oprava kostela Nanebevzetí Panny Marie, která probíhá etapovitě již od roku 2004.

Během realizace stavebních úprav byla v roce 2009 provedena obnova řady dochovaných památkově hodnotných prvků v interiéru i exteriéru areálu. Mezi nejvýznamnější lze zařadit repasí a opětovné uplatnění původních barokních okenních křídel na replikách oken osazených v 2. nadzemním podlaží ambitů východního křídla i v knihovně kláštera, opravu východní fasády kláštera včetně obnovy veškerých výplní okenních otvorů a další záchranné práce.

Restaurování maleb v bazilice Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě

Bazilika Nanebevzetí Panny Marie a sv. Cyrila a Metoděje je součástí velehradského kláštera a představuje jedno z nejvýznamnějších poutních míst na našem území. Se stavbou bylo započato již ve 13. století, svou dnešní podobu získala na přelomu století 17. a 18. V bazilice byly restaurovány barokní nástěnné malby v transeptu – příčné lodi, kupoli a presbytáři. Malířská výzdoba těchto prostor je dílem Františka Řehoře Ignáce Ecksteina a pochází z let 1719–1722. Do vzhledu maleb zasáhly opravy provedené v roce 1880 vídeňským akademickým malířem Franzem Schäferem a restaurování realizované v polovině 30. let 20. století.

V roce 2009 probíhala vlastní obnova maleb, která navázala na průzkumy prováděné v roce předcházejícím. Kromě dalších byly restaurovány malby zobrazující personifikovanou lásku a víru v kapli sv. Benedikta.

Oprava Karlova mostu, etapa 0003, mostovka

Karlův most je nejstarší dochovaný pražský most a po Juditině, píseckém a roudnickém je v pořadí čtvrtým nejstarším kamenným mostem v Čechách. Jeho základní kámen byl slavnostně položen Karlem IV. 9. července roku 1357. Karlův most představuje jednu z našich nejcennějších národních kulturních památek a je naší národní ikonou.

V průběhu prvního pololetí roku 2009 probíhala oprava mostovky a zábradlí mostu, která se stala předmětem kritiky odborné veřejnosti. Generální ředitelka NPÚ Naděžda Goryczková proto ustanovila odbornou komisi, která se nadále zabývala přípravou a realizací stavby. Ústřední pracoviště NPÚ se ujalo zpracování operativní dokumentace, která zatím nahradila doposud nezpracovaný stavebně-historický průzkum. V květnu také NPÚ vydal zásadní metodické a odborné vyjádření k probíhající opravě. V tomto vyjádření byla stanovena hodnotová kritéria a zásady pro obnovu kamenné parapetní zidky včetně metody ošetření kamenných kvádrů. Odbor kultury a památkové péče a cestovního ruchu Magistrátu hlavního města Prahy vydal v srpnu v této věci rozhodnutí s požadavky na konkrétní nápravná opatření. Ta byla ze strany NPÚ prosazována v průběhu následného období. Limitující pro tyto snahy byla i nadále absence realizační dokumentace pro obnovu zidky, jejíž přípravu NPÚ inicioval. Teprve v samém závěru roku 2009 přislíbil odbor kultury památkové péče a cestovního ruchu Magistrátu hlavního města Prahy v této věci podporu.

IV. Významné události a aktivity NPÚ roku 2009

4. a) Mezinárodní odborné semináře, konference a další akce pořádané Národním památkovým ústavem

Obnova památek 2009 – Péče o státní hrady a zámky

Ve dnech 24. a 25. března 2009 se pod záštitou Národního památkového ústavu, Českého národního komitétu ICOMOS a Ústavu památkové péče a renovací Fakulty architektury ČVUT uskutečnila v Praze 9. konference *Obnova památek 2009 – Péče o státní hrady a zámky*.

Téma letošního odborného setkání bylo zaměřeno na skupinu významných památek, které jsou zpřístupněny veřejnosti (hrady, zámky, bývalé kláštery i vybrané soubory lidového stavitelství a industriálních staveb), tedy celky do značné míry komplexně dochované v rovině architektury, mobiliáře, okolní krajinné a zahradní úpravy. Vysoká úroveň péče o excelentní soubor našich zpřístupněných památek, charakteristická důrazem na zachování jeho celistvosti a autenticity, vzbuzuje trvale značný respekt v mezinárodním měřítku. Konferenci zahájila generální ředitelka NPÚ Ing. arch. Naděžda Goryczková. Jednání prvního dne moderovali prof. Girs a doc. Štulc. Se svými příspěvky vystoupila kromě jmenovaných také řada dalších odborníků (např. PhDr. Kubů, Mgr. Štoncner, doc. Patočka, PhDr. Křížová či PhDr. Cichrová). Texty mnohých příspěvků byly vydány ve sborníku. Na aktuální problémy dotýkající se této kategorie památek se soustředila také bohatá diskuse. Pro druhý den konference připravili pořadatelé komentované exkurze s prohlídkami významných, veřejnosti zpřístupněných pražských památek (Müllerova vila, Trojský zámek, byt Františka Palackého).

Na závěr prvního dne konference schválili účastníci akce jednomyslně text memoranda, které zdůrazňuje význam uchování nedotčenosti státních hradů a zámků a shrnuje hlavní zásady péče o tuto významnou kategorii památek.

Český Krumlov – Od rezidenčního města k památce světového kulturního dědictví

Českokobudějovické územní odborné pracoviště NPÚ ve spolupráci s pražským Ústavem pro dějiny umění Univerzity Karlovy a Českým národním komitétem ICOMOS v roce 2009 organizovalo ve dnech 20.–22. 5. mezinárodní konferenci *Český Krumlov – Od rezidenčního města k památce světového kulturního dědictví*. Široké spektrum témat postihlo jak stav poznávání významných pa-

mátek zapsaných na seznam UNESCO, historické souvislosti jejich vzniku a funkce, tak sociální historii města v širokých kulturně-historických souvislostech. Konference byla věnována proměnám města, nejen co se týče hmoty památek, ale i jeho sociálních, kulturních, ekonomických a dalších přediv. Představila transformaci města z organismu životně spojeného s aristokratickou rezidencí přes období, kdy bylo vrchností zapomínáno, dále přes město „odsunuté“, znovudosídlené, až v město, které znenadání vyšlo ze stínu periferie k zápisu do seznamu nejvýznamnějších světových památek (UNESCO). Na konferenci vystoupili naši přední odborníci, například Petr Pavelec, Václav Girs a, Josef Štulc, Jan Royt, Pavel Slavko a další, ale zúčastnili se i odborníci z Německa, Rakouska a Francie.

Antonio Maria Nicolao Beduzzi (1675–1735)

4. června 2009 se v Místodržitelském paláci v Brně konal mezinárodní seminář věnovaný italsko-rakouskému architektovi, freskantovi a divadelnímu inženýrovi, osobnosti výtvarného umění a architektury vrcholného baroku, Antoniovovi Maria Nicolao Beduzzimu (1675–1735). Seminář byl pořádán ve spolupráci s Moravskou galerií v Brně a vystoupili na něm Mgr. Zdeněk Kazlepka, Ph. D., ředitel územního odborného pracoviště v Brně Prof. PhDr. Jiří Kroupa, doc. dr. Manfred Koller a dr. Ing. Georg Wilhelm Rizzi. Účastníci mohli rovněž zhlédnout díla z výstavy *Antonio Maria Beduzzi (1675–1735), Boloňský dekoratér a rakouská aristokracie*.

Postkongresová exkurze v rámci XIV. Mezinárodního kongresu TICCIH

V návaznosti na XIV. Mezinárodní kongres TICCIH, který se konal v německém Freibergu, připravilo územní odborné pracoviště v Ostravě českou část odborné postkongresové exkurze, která si kladla za cíl představit ostravskou průmyslovou aglomeraci nejen jako jednu z historicky nejvýznamnějších průmyslových oblastí Evropy, ale i jako místo, kde si uvědomujeme význam industriálního dědictví a kde intenzivně hledáme cesty k jeho zachování, novému využití a prezentaci.

Exkurze, uskutečněná ve dnech 8.–9. září 2009, se konala ve spolupráci s polskými kolegy a účastnilo se jí celkem 28 účastníků

z celého světa. Zahraniční odborníci postupně navštívili Hornické muzeum v Ostravě, areál dolu Hlubina, koksovny a vysoké pece Vítkovických železáren, svezli se parním vlakem po tzv. montánní dráze k dolu Michal, prohlédli si větrnou jámu Vrbice či dělnické kolonie a radnici ve Vítkovicích.

Důležitou součástí exkurze byla snaha seznámit účastníky s různými formami prezentace celé problematiky široké veřejnosti. Velkou pozornost vzbudil také model dolu Alexandr, sestavený v měřítku 1:87 přímo na místě v areálu dolu. Největší zájem přítomných odborníků byl však věnován otázkám zachování a nového využití nejvýznamnějších technických památek.

Industriální podzim

Na poslední čtvrtletí roku 2009 připravil Národní památkový ústav pilotní projekt mediální prezentace odborné sekce NPÚ s názvem *Industriální podzim*, zahrnující množství doprovodných akcí – výstav, přednášek, procházek s průvodci, seminářů aj. Záměrem bylo upozornit veřejnost na zajímavé industriální objekty a komplexy a také na technické památky nebo jejich konverzi pro nové účely. NPÚ dlouhodobě prosazuje plnohodnotné začlenění industriálních objektů do kulturního a archi-

tektionického dědictví včetně probouzení zájmu veřejnosti o ochranu tohoto dědictví.

Industriální podzim se přiřadil po bok 5. mezinárodního bienále *Industriální stopy*. Obě akce byly zahájeny společně tiskovou konferencí 14. 9. 2009 v Bubenečské čistírně odpadních vod.

Do programu Industriálního podzimu se zapojila i mnohá územní pracoviště a akce se konaly napříč Českou republikou. Pražské publikum se mohlo například zúčastnit *prohlídky Šítkovské věže*, která se nachází v těsném sousedství Spolku výtvarných umělců Mánes na vltavském nábreží. V Muzeu pražského vodárenství přednášel Ing. arch. Josef Pleskot, který představil řešení areálu národní kulturní památky bývalých Vítkovických železáren v Ostravě. Poslední akce ústředního pracoviště NPÚ v rámci Industriálního podzimu – *Stromovka jiným pohledem* – zahrnovala procházku pražskou Stromovkou a okolo ukrytých technických památek s prohlídkou bubenečské čistírny odpadních vod na závěr.

Pro mimopražské zájemce o industriální dědictví například zpřístupnili na územním odborném pracovišti v Brně od poloviny října 2009 v Galerii SKLEPENÍ na nám. Svobody výstavu německých památkářů *Proměny průmyslových památek v Německu – Nová funkce ve starých průmyslových stavbách*, věnovanou úspěšným konverzím průmyslových objektů ve Spolkové republice Německo v průběhu posledních 10 let. V Ostravě proběhly akce především v areálu národní kulturní památky Dolu Michal v Michálkovicích – jediné technické památky, která je ve správě NPÚ. Na libereckém územním odborném pracovišti při-

pravili výstavu *Technické památky na Českolipsku*, přednášky v Městské knihovně v České Lípě či pracovní seminář na téma technických staveb na Frýdlantsku spojený s prohlídkou bývalé textilní továrny f. Karl Bienert jun. v Bílém Potoce. Dále pracoviště v Lokti přichystalo v rámci pravidelného podzimního přednáškového cyklu v loketské knihovně přednášku *Industriální stopy v regionu* a exkurzi do jednoho z mála dochovaných areálů – jatek v Kraslicích.

Vesnický dům s podstávkovou konstrukcí a jeho regionální varianty. Dokumentace, průzkum, památková péče

Odborný seminář s mezinárodní účastí pořádalo územní odborné pracoviště v Liberci ve spolupráci s ústředním pracovištěm NPÚ a obcí Sloup v Čechách ve dnech 23.–25. září 2009. Hlavní část se odehrávala v sále obecního objektu čp. 111. Ještě před zahájením semináře proběhla tisková konference v sídle Krajského úřadu Libereckého kraje. Organizátorům se ve Sloupu podařilo utvo-

řit velmi dobré zázemí i přes fakt, že celý areál, kde se seminář konal, je před zahájením celkové rekonstrukce. Velmi kladně byla hodnocena jak odborná úroveň přednášek (zazněly např. přednášky *Podpurné rámové konstrukce v lidové architektuře* Ing. arch. Jana Pešta či *Patrové podstávkové konstrukce na Dubsku* PhDr. Pavla Bureše), tak i celodenní exkurze po okolí Sloupu (zejména do obcí Polevsko, Lindava, Velenice, Marenice, Krompach či Hermanice) a exkurze po obci samotné. Mimo prohlídky obce navštívili účastníci semináře i interiéry vybraných domů, areál zámku a tzv. Skalní hrad. K exkurzi vydalo liberecké pracoviště obsáhlého průvodce po všech navštívených lokalitách. Ve velkém sále sloupského zámku si účastníci mohli prohlédnout unikátní reinstalovanou výstavu o novoborských domech, kterou v roce 2007 uspořádalo Sklářské muzeum v Novém Boru.

Historické zahrady a parky jako součásti soudobé městské krajiny

Tradicí se na kroměřížském zámku stává pořádání konferencí a seminářů s tématem zahradní kultury. Ve dnech 7.–9. října 2009 zde proběhl mezinárodní pracovní seminář *Historické zahrady a parky jako součásti soudobé městské krajiny*.

První jednací den byl věnován příspěvkům lektorů a odborné diskuzi. Lze vyzdvihnout především vystoupení hostů z Velké Británie Lana Kennaway a Barbary Peacock, již představili přístup k péči a prezentaci historických zahrad ve své vlasti. Během druhého dne proběhla prezentace dramaticko-hudební koláže na téma Ovidiových Proměn vytvořené žáky ZŠ U Sýpek Kroměříž v rámci projektu Průsečíky evropských inspirací – otisky antiky v českých a moravských památkách UNESCO a představení výsledků archeologického výzkumu v rámci projektu Archeologická evaluace historických ikonografických pramenů Květné zahrady v Kroměříži. Třetí den akce byl věnován odborné exkurzi do zámeckého areálu v Holešově a do městského parku Michalov v Přerově, kde je dokončována jedna z nejkvalitnějších realizací obnovy historického parku posledních let.

Gotické umění Slezska – konference s mezinárodní účastí

Tato odborná akce se konala 22. a 23. října 2009 v prostorách koncertní síně u sv. Ducha v Krnově. První den zazněly referáty celkem 10 přednášejících (převážně pracovníků odborných institucí a vysokých škol), z toho 2 hosté byli z Polska – prof. Waldemar Deluga z Univerzity kardinála Štefana Višinského ve Varšavě a Romuald Kaczmarek z Vratislavské univerzity.

Po celodenních přednáškách byl oživením varhanní koncert a slavnostní pokřtění odborné publikace, kterou vydalo na počátku letošního roku územní odborné pracoviště v Ostravě ve spolupráci s Městem Krnovem. Publikace *Kostel sv. Benedikta v Krnově-Kostelci* tematicky naprosto odpovídala zaměření konference. Na jejím vzniku se navíc podílela většina zúčastněných přednášejících, ať již v roli autorů či recenzentů. Za všechny jmenujme aspoň PhDr. Dalibora Prixe, CSc., PhDr. Zuzanu Všetečkovou či Mgr. Dalibora Halátka.

Druhý den byl věnován odborné exkurzi po vybraných památkách českého i polského Slezska, kde se zachovala gotická malba. První zastávkou byl kostel sv. Benedikta v Krnově-Kostelci, kde se

v dnešní sakristii nacházejí nově restaurované fresky s ojedinělým námětem života sv. Benedikta. Výklad k ikonografii a dataci a také k okolnostem nálezu provedla Mgr. Bínová-Fidrichová a dr. Všetečková, restaurátorky pak doplnily referát R. Balcarové o technické stránce restaurování. Poté se účastníci přesunuli do polského Kalkowa, kde dr. Knoflíček představil nástěnné malby ze 70. let 14. století, o nichž hovořil na konferenci. Všichni se pak mohli seznámit i s dalšími, o století mladšími freskami pašijového cyklu v transeptu kostela. V Malujowicích si mohli účastníci exkurze prohlédnout bohatou freskovou výzdobu kostelní lodi, ale také unikátní nástěnné malby z 2. poloviny 14. století, o nichž opět zasvěceně pohovořila dr. Všetečková. V nedalekém Brzegu se všichni seznámili s dochovanými freskami v sakristii kostela sv. Mikuláše, o jejichž ikonografických námětech i dataci se rozproudila živá diskuse. I tento den byl po odborné stránce hodnocen velmi kladně.

Konference Hradů, zámků, quo vadis?

Státní hrad a zámek v Jindřichově Hradci hostil ve dnech 12.–13. 11. 2009 konferenci *Hradů, zámků, quo vadis?*, pořádanou ústředním pracovištěm NPÚ a Památkami 2000. Konference byla zaměřena na rozvoj správy zpřístupněných památkových objektů a na ni navázalo v sobotu 14. 11. 2009 pracovní setkání kastelánů památkových objektů ve správě NPÚ.

Oficiální část konference se konala v pátek 13. 11. 2009 ve Velkém sále Španělského křídla jindřichohradeckého zámku. Na konferenci přijaly pozvání zhruba dvě stovky hostů z řad nejen kastelánů a správců, ale také managementu a odborných pracovníků NPÚ, externích odborníků a spolupracovníků a v neposlední řadě také majitelů nebo správců soukromých objektů či objektů ve správě jiných organizací. Úvodní slovo oficiální části konference patřilo generální ředitelce NPÚ Ing. arch. Naděždě Goryczkové, 1. náměstkovi ministra kultury ČR JUDr. Františku Mikešovi a předsedovi občanského sdružení Památky 2000 Mgr. Petru Fedorovi.

V programu vystoupili také externí spolupracovníci a odborníci, za všechny jmenujme např. doc. Ing. Jiřího Patočku, CSc., vedoucího katedry Arts Managementu na fakultě podnikohospodářské VŠE v Praze, k pozici památkových objektů v cestovním ruchu přednášela Ing. Šárka Tittelbachová z Vysoké školy obchodní. Za pracovníky NPÚ vystoupili Mgr. Milan Svoboda, Ing. arch. Věra Kuchová, PhDr. Pavel Slavko a další. Svůj prostor dostali na konferenci také soukromí majitelé památkových objektů.

Odpoledne následovala **jednání v 9 sekcích** k tématům vážícím se k památkovým objektům. Pod vedením odborníků se účastníci mohli vyjádřit například k edukativním programům, zkvalitňování průvodcovských služeb, restaurování a rehabilitaci historických zahrad, propojování památek na cestovní ruch či požární prevenci. Na závěr přednesli vedoucí jednotlivých sekcí závěry a resumé ze svých jednání.

V sobotu 14. 11. 2009 následovalo pracovní setkání kastelánů památkových objektů ve správě NPÚ. Dopoledne proběhla teambuildingová cvičení a zbytek dne byl věnován jak definování nejpalčivějších problémů týkajících se správy památkových objektů, tak nápadům pro zvýšení efektivity a výnosů. Díky přítomnosti managementu NPÚ získali kasteláni možnost veřejně diskutovat nad svými názory, ale také soukromě pohovořit o specifických problémech jednotlivých objektů.

4. b) Výjimečné dny návštěvnické sezony 2009

Křest knihy Hradů, zámků a další památky ve správě Národního památkového ústavu na Národním zahájení European Heritage Days 2009

Dny evropského dědictví (European Heritage Days) v České republice byly slavnostně zahájeny v průběhu sobotního dopoledne 12. 9. 2009. Národní zahájení tohoto každoročního velkého svátku památek a kultury vůbec se tentokrát konalo na náměstí moravského města Šternberk a bylo bezesporu největším kulturním zážitkem letošního roku jak pro odborníky v oblasti památkové péče, tak i pro širokou veřejnost. Za víkend hrad Šternberk navštívilo 2 353 návštěvníků.

Po přivítání čestných hostů Národního zahájení a krátkých úvodních projevech starosta města Šternberka Mgr. Jaromír Sedláček, předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Ing. Miloš Vlček, hejtman Olomouckého kraje Ing. Martina Tesařík, ministr kultury prof. Václav Riedlbauch a předseda Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska Mgr. Petra Sedláčková byly na jeho programu dvě slavnostní události: předání cen Nositel tradice lidových řemesel a křest knihy Hradů, zámků a další památky ve správě Národního památkového ústavu, která vyšla ve druhém zářijovém týdnu. Patronem publikace se stal ministr kultury prof. Václav Riedlbauch a ujal se také samotného křtu. Knihu představila Ing. arch. Naděžda Goryczková, generální ředitelka NPÚ, a především její autor Ing. arch. Karel Kuča. Ministr kultury poté popřál knize mnoho příznivců a s ohledem na čestného hosta akce pana Zdeňka Sternberka také vyslovil přání vydat ještě do konce roku 2009 za finanční podpory Ministerstva kultury ČR její anglickou verzi, aby se z ní mohli těšit i zahraniční obdivovatelé českých památek.

Předání objektu Dolního zámku v Kunštátě do správy Národního památkového ústavu

Dne 3. září 2009 byl v Kunštátě na Moravě oficiálně předán objekt Dolního zámku do správy Národního památkového ústavu. Moravský zemský archiv, který získal pro své účely v Brně novou budovu, uvolnil prostory tzv. Dolního zámku pro činnost NPÚ – územního odborného pracoviště v Brně. Symbolicky tento právní akt doložilo sejmutí tabulky Moravského zemského archivu z brány kunštátského Dolního zámku a připevnění štítku Národního památkového ústavu. Součástí setkání byla prohlídka prostor, v nichž územní odborné pracoviště v Brně hodlá v budoucnu zřídit centrální depozitář kulturního mobiliáře ze státních hradů a zámků ve správě územního odborného pracoviště v Brně.

Po oficiálním předání objektu proběhla tisková konference v tzv. badatelně Dolního zámku za přítomnosti Ing. arch. Naděždy Goryczkové, generální ředitelky Národního památkového ústavu, PhDr. Kateřiny Smutné, ředitelky Moravského zemského archivu, Ing. arch. Anny Procházkové, vicehejtmanky Jihomoravského kraje, PhDr. Petra Kroupy, ředitele ÚOP NPÚ v Brně, Mgr. Pavla Hlubučka z Odboru památkové péče Ministerstva kultury ČR a Mgr. Pavla Göpferta, starosty města Kunštátu na Moravě.

Pohádkový stříviček pro vítěze ankety návštěvníků zpřístupněných památek O nejpohádkovější hrad nebo zámek ČR

V pondělí 1. června 2009 se v pravé poledne uzavřelo hlasování do 3. ročníku ankety Národního památkového ústavu O nejpohádkovější hrad nebo zámek České republiky, která byla vyhlášena 4. března 2009 v 8.30 v přímém přenosu Dobrého rána České televize ze zámku v Náměšti nad Oslavou. Letos, stejně jako v prvním ročníku ankety v roce 2007, se po závěrečné kontrole výsledků a součtu všech hlasů z vítězství radovali na zámku v Telči. Telčský zámek zvítězil s celkovým počtem 3 463 hlasů před druhým zámekem v Hradci nad Moravicí s 3 334 hlasy a třetím zámekem v Raduni s 1 371 hlasy. Celkem v anketě hlasovalo 18 928 lidí. V úterý 2. června 2009, bezprostředně po uzavření hlasování, byla na Zlínském festivalu pro děti a mládež na Dnu České televize předána také hlavní cena ankety – pohádkový stříviček. Cenu správci Státního zámku Telč, panu Bohumilu Norkovi, předal umělecký ředitel filmového festivalu Petr Koliha za asistence moderátora dětského dopoledne Martina Dejgara a pochopitelně také kamer České televize.

Tisková konference a dny otevřených dveří ve vile Stiassni

Národní památkový ústav převzal do své správy brněnskou městskou vilu Stiassni v létě 2009. Ta se začala stavět v roce 1927 podle plánů brněnského architekta Ernsta Wiesnera, který zasadil její stavbu do západní části rozlehlého pozemku se zahradou upravenou dalším významným brněnským architektem Otto Eislerem. Architekti vytvořili tento zajímavý komplex na objednávku Alfreda a Hermine Stiassnych, jejichž jméno vila nese dodnes. Stopa rodiny Stiassnych zmizela během II. světové války. Po ní postupně správa vily přešla na Jihomoravský krajský národní výbor, který ji využíval k reprezentaci a ubytování významných hostů, až ji v roce 2009 převzal do hospodaření Národní památkový ústav.

Ve čtvrtek 6. 8. 2009 zde byly tiskovou konferencí zahájeny dny otevřených dveří pro veřejnost. Tiskové konference se zúčastnili ředitel brněnského územního odborného pracoviště NPÚ PhDr. Petr Kroupa, který přítomně krátce seznámil s historií vily a s projektem její obnovy pro Národní metodické centrum obnovy památek moderní architektury, jehož prostřednictvím by mohl být objekt otevřen veřejnosti. Naději na nové využití a zpřístupnění vily podpořila také generální ředitelka NPÚ Naděžda Goryczková, která apelovala na zvýšení zájmu o památky 20. století a současně zdůraznila dostatečné zajištění kapacit NPÚ pro provoz vily Stiassni. K dalším hostům tiskové konference patřili děkan Fakulty architektury VUT Vladimír Šlapeta, jehož bohatá odborná knihovna zaměřená na architekturu 20. století bude v metodickém centru zpřístupněna veřejnosti, nebo ředitelka Odboru památkové péče Ministerstva kultury ČR Anna Matoušková, která vyjádřila projektu plnou podporu ze strany ministerstva.

Po ukončení tiskové konference měli hosté možnost prohlédnout si samotný objekt a zahradu s odborným výkladem, ještě než bude opět uzavřena v návaznosti na vytvoření metodického centra.

Mezinárodní den památek (18.–19. 4. 2009) i **Dny evropského dědictví** (12.–13. 9. 2009) se v plzeňském pracovišti opět staly vhodnou příležitostí k mimořádnému zpřístupnění zámku v Červeném Poříčí, který je jinak uzavřen z důvodu probíhající rekonstrukce. Prohlídky tohoto objektu postaveného ve stylu saské renesance byly obohaceny o kulturní program a výstavy replik renesančních kostýmů a historického spodního prádla. Ve spolupráci s archeologickým oddělením plzeňského pracoviště se uskutečnily prohlídky vodního hradu Švihov spojené s prezentací poznatků získaných během archeologického průzkumu hradního areálu. Výjimečnou událostí byly rovněž prohlídky středověkých sklepů v areálu hradu a zámku Horšovský Týn.

Vyhraj noc na Karlštejně

Od května do prosince probíhala na památkových objektech ve správě střeďočeského pracoviště věrnostní soutěž. Návštěvníci památek získávali do soutěžních pasů razítka. Nasbírání tří razítek opravňovalo držitele k postupu do slosování o hlavní cenu – Noc na Karlštejně. Nasbírání šesti různých razítek pak znamenalo vstup na dalších osm památek zdarma.

Odkrytí fresek před zraky návštěvníků v ambitu kláštera v Sázavě

V ambitu kláštera v Sázavě bylo za účasti návštěvníků odkryto další klební pole. Pod bílými nátěry z 19. století na něm byla objevena malba zobrazující knížete Břetislava I., který obětuje nadační listinu kláštera na oltář Panny Marie. Návštěvníci si mohli rovněž prohlédnout, jak probíhá práce restaurátorů na odhalování a restaurování fresky. (Obr. 1)

Rytíři Řádu Zlatého rouna na Moravě

Tato rozsáhlá, odborně fundovaná a návštěvnický velmi úspěšná výstava vznikla na základě týmové badatelské práce a představila historii, vybrané moravské nositele a inspirace Řádu Zlatého rouna na Moravě. Reprezentativní katalog k výstavě byl slavnostně představen v Brně ve vile Stiassni za účasti zástupců NPÚ, Jihomoravského kraje, Statutárního města Brna, sponzorů a mnoha dalších významných hostů. Výstava probíhala 21. 5. – 31. 10. 2009 na Státním zámku Valtice, jejími autory byly Lenka Kalábová a Michal Konečný. (Obr. 2 a 3)

1

2

3

4. c) Nové památkové interiérové instalace na objektech ve správě NPÚ

V průběhu roku 2009 byla na objektech ve správě Národního památkového ústavu realizována řada nových interiérových instalací. Vybrané zde v krátkosti představujeme.

V rámci úkolů vědy a výzkumu vzniklo v roce 2003 a 2004 libreto a scénář ke změnám v Rožmberské prohlídkové trase na **zámku Třeboň**. Hlavní myšlenkou celé rekonstrukce trasy bylo ve větší míře a hlouběji připomenout život posledních rožmberských velmožů, především pak Petra Voka, který po odprodeji sídla v Českém Krumlově udělal z Třeboně své rezidenční sídlo. Třeboň se díky

1

tomu na několik let stala místem setkávání významných evropských osobností, místem, kde byla kunstkomora, knihovna či stříbrnice se sbírkami srovnatelnými s kolekcemi arcivévody Ferdinanda Tyrolského nebo samotného císaře Rudolfa II. Období na konci 16. století v Třeboni bývá velmi často uváděno ve spojitosti s pobytem alchymistů Edwarda Kelleyho a Dr. Dee, kteří pracovali v blízkém bývalém augustiniánském klášteře. Evropsky proslulé alchymisty na svůj dvůr pozval Vilém z Rožmberka.

Rekonstrukce prohlídkové trasy byla jednoznačně podmíněna – ale i svázána – prostory, v kterých měla být realizována. Místnosti, které jsou dnes využívány k připomínce rožmberské éry na Třeboni, sloužily v době posledního Rožmberka zčásti jako jídelny, kuchyně a sklady. Z dochovaných inventářů zámku a ze samotného dochovaného mobiliáře tak mohla instalace vycházet jen zčásti, více pak z dobového kontextu, z dalších písemných pramenů, dobové ikonografie a literatury. Nová interiérová instalace nakonec obsahuje tyto místnosti: alchymistická oratoř, alchymistická laboratoř, kunstkomora, knihovna, přípravná pokrmů, fraucimor, jídelna, erbovní sál. Prohlídková trasa byla veřejnosti zpřístupněna v první fázi letní návštěvnické sezony 2009. (Obr. 1)

2

Dne 12. června 2009 došlo ke slavnostnímu otevření a zpřístupnění čtyř obnovených interiérů v objektu **Bílého zámku v Hradci nad Moravicí**. Konkrétně se jedná o kuřácký salón, kulečnický sál, rokokový salón a malou předsiň. Slavnostní otevření proběhlo za účasti generální ředitelky Národního památkového ústavu, Ing. arch. Naděždy Goryczkové. Součástí byl slavnostní koncert, komentované prohlídky v nově zpřístupněných interiérech a hudební doprovod kytarového dua v rokokovém salónku. Tyto interiéry byly otevřeny pro veřejnost po dlouhých 30 letech, a to v podobě, v jaké se nacházely ke konci 19. století. Všechny čtyři místnosti rozšířily druhý prohlídkový okruh. (Obr. 2)

Od června 2009 mohou návštěvníci **zámku Hořovice**, který letos oslavil 300 let od první písemné zmínky, navštívit novou prohlídkovou trasu Soukromé a společenské prostory posledních majitelů. Cílem instalace je představit salony a užitkové místnosti v takové podobě, v jaké byly skutečně používány. Prohlídková trasa se připravovala dva roky a předcházela jí stavební obnova nově zpřístupněných prostor. (Obr. 3)

3

Na **hradě Rožmberk** proběhla rekonstrukce čtyř místností kdysi obývaných Jiřím II. Buquoyem a příprava nové celoročně přístupné prohlídkové trasy.

Na základě proběhlého archivního průzkumu bylo zjištěno, že rodina Jiřího II. Buquoye bydlela ve 2. patře Dolního hradu patrně především v letních měsících mezi lety 1847–1857. Bylo to v době, kdy začal Jiří II. Buquoy upravovat první poschodí hradu pro účely hradního muzea. Při rekonstrukci byla pod vrstvou hliníkového nátěru, místy i vrstvy štuky, nalezena původní tapeta ze 40. let 19. století. Vzhledem k její kvalitě bylo rozhodnuto ji restaurovat a místy rekonstruovat. Rekonstrukce samotného vybavení místností využívala v maximální možné míře informace z původních inventářů, dobovou ikonografii, zprávy o osob-

5

V červnu roku 2009 byla na **zámku Červená Lhota** otevřena nová prohlídková trasa. Jejím autorem je PhDr. Tomáš Horyna. Prohlídková trasa zpřístupňuje podkrovní dětské pokoje, „nové zámecké divadlo“ a obrazovou galerii. Zatímco dětské pokoje byly rekonstruovány do značně autentické podoby na základě dochovaných pramenů, v obrazové galerii jsou zpřístupněna vzácná malířská díla z tzv. svozů, do té doby uzavřená v depozitářích. (Obr. 5)

Zámek Mníšek pod Brdy se dočkal otevření části parku. Po osmi letech rekonstrukce tak mohli návštěvníci vstoupit do první části romantické zahrady situované u vstupu do zámku. Obnova parku bude v dalších letech pokračovat díky prostředkům ze strukturálních fondů EU.

V červnu minulého roku byly stavebně opraveny, zrestaurovány a nainstalovány další místnosti připomínající život posledních Rožmberků na **zámku Kratochvíle**. Další etapou tak pokračoval dlouhodobý projekt nazvaný Renaissance renaissance. Restaurátorské práce a tvorba expozice bude ukončena v „rožmberském roce“, roce 2011. (Obr. 6)

ním vkusu Jiřího II. Buquoye, ale zároveň i možnosti nevyužitého mobiliáře hradu Rožmberk a dalších hradů a zámků ve správě česko-budějovického pracoviště. Podstatná část prací proběhla v roce 2009, otevřena byla nová interiérová instalace 28. února 2010. Unikátní pohled do soukromí rodiny šlechtického rodu Buquoyů odhaluje, jak žila aristokracie v druhé polovině 19. století. Návštěvníci si mohou prohlédnout 4 místnosti – jídelnu, salón, hernu a pracovnu. (Obr. 4)

6

4. d) Program podpory záchranných archeologických výzkumů

Záchranné archeologické výzkumy vyvolané stavebními či podobnými akcemi nepodnikajících fyzických osob (např. stavbou rodinného domu) jsou prováděny ve veřejném zájmu a těm, jejichž práva jsou omezena, náleží určitá kompenzace. NPÚ je správcem jednoho z titulů, které tuto kompenzaci poskytují. Je to Program podpory záchranných archeologických výzkumů. Fond, jehož celková výše rozhodně nepostačuje pro pokrytí všech potřeb stavebníků, je distribuován rovnoměrně po celé ČR s tím, že z nevelké rezervy jsou dotovány záchranné archeologické výzkumy mimořádného rozsahu či významu.

Finanční prostředky z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů jsou tedy určeny na podporu záchranných archeologických výzkumů, jejichž náklady jsou podle ust. § 22 odst. 2 zákona č. 20/1987 o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, hrazeny organizací oprávněnou k provádění archeologických výzkumů. Po projednání žádosti Krajskou archeologickou komisí mohou být příjemcem dotace oprávněné organizace, které spolupracují s NPÚ při provádění záchranných archeologických výzkumů. Jmenovaní zástupci (tajemníci nebo předsedové Krajských archeologických komisí) z jednotlivých pracovišť NPÚ jsou členy Komise generálního ředitele pro archeologii na ústředním pracovišti, ve které se přerozdělují finanční prostředky na jednotlivá územní odborná pracoviště NPÚ.

V roce 2009 byl s příspěvkem z Programu podpory záchranných archeologických výzkumů společností ARCHAIA Brno, o. p. s., realizován archeologický výzkum předcházející stavbě retenční nádrže v Černově – Cvilínku v okrese Pelhřimov, který přinesl skutečně mimořádné výsledky. Poprvé byl v České republice odhalen prostor dobývky a zpracování stříbrné rudy, a to včetně sídelních objektů, drobné opevněné polohy a dalšího. Naše dějiny často ovlivňovala těžba přírodního bohatství a stříbro bylo jedním z ekonomických pilířů českého středověkého státu. Těžební, úpravnický a sídelní areál ze 13. století ve Cvilínku je toho mimořádným dokladem.

Celkový pohled na prádlo s dřevěnými nádržemi a pecí.

Jedna z pecí, pravděpodobně na pražení rudy (tzv. štádlo), v prostoru úpravy rud.

Výběr drobné keramiky, nářadí a dalších kovových předmětů dokládajících život na středověké hornické lokalitě.

Výběr keramiky 13. století z areálu úpravy i přilehlého hornického sídliště.

4. e) Vzdělávací programy Národního památkového ústavu

Kurzy památkové péče

Ústřední pracoviště Národního památkového ústavu v Praze otevírá každý rok dvouleté rekvalifikační studium památkové péče a jednoletý kurz památkové péče. **Dvouleté rekvalifikační studium památkové péče** je určeno pracovníkům oboru památkové péče nebo těm, kteří s památkáři spolupracují a mají středoškolské vzdělání ukončené maturitou. Cílem studia je poskytnout účastníkům ucelený přehled o všech činnostech souvisejících s péčí o památky – od základní charakteristiky přes právní

ochranu až k problematice péče o jednotlivé druhy památek a základní technologické postupy při opravě, obnově a restaurování památek a jejich prezentaci. Studium tedy vychází z potřeb památkářské praxe a seznamuje posluchače se základními metodami péče o památky, od obecné orientace až po specializované činnosti. Přednášky jsou doplněny také několika exkurzemi.

Jednoletý kurz památkové péče je určen pracovníkům územních odborných pracovišť Národního památkového ústavu, kteří začínají svou profesionální kariéru v památkové péči po dokončení studia na vysoké škole. Ve výjimečných případech jsou do kurzu přijati i zájemci, kteří v NPÚ nepracují, ale s památkáři jsou v pracovním kontaktu. Cílem studia je poskytnout posluchačům

základní přehled o všech disciplínách oboru památkové péče. Úspěšní absolventi by měli být schopni připravit celkový koncept ochrany a obnovy památky a kvalifikovaně rozhodovat při péči o památkový fond ze všech hledisek – technologického, technicko-ekonomického i uměnovědného.

Semináře a workshopy

23. 4. 2009 se v Jindřichově Hradci uskutečnila pracovní dílna věnovaná problematice **Plánů ochrany**, které se zúčastnili zástupci všech územních odborných pracovišť NPÚ. Dílna byla rozdělena do tří hlavních tematických okruhů: 1) možnosti, nebezpečí a limity plánů ochrany; 2) metodické otázky zpracování plánů ochrany; 3) informace o rozpracovaných plánech jednotlivých typů území.

25. a 26. 11. 2009 v Jihlavě proběhla pracovní dílna na téma **Zkušenosti s novou výstavbou v historických sídlech**. Dílna navázala na workshop konaný v roce 2008 v Liberci. Na přípravě se podílelo kromě ústředního pracoviště také telčské pracoviště NPÚ a Krajský úřad Vysočina. Zazněly zde k danému tématu přednášky odborníků ze všech územních odborných pracovišť NPÚ, jako host vystoupil s aktuálním příspěvkem prof. PhDr. Rostislav Švácha. Na dvoudenní workshop přijelo na 70 pracovníků, kteří ocenili možnost vzájemné konfrontace názorů při vydávání stanovisek k novým stavbám v historických sídlech.

Plzeňské pracoviště NPÚ se v oblasti vzdělávacích programů v roce 2009 zapojilo do čtvrtého ročníku jedinečné populárně naučné výstavy Dny vědy a techniky. Ve dnech 18. a 19. září nabídli zaměstnanci pracoviště široké veřejnosti pestrý program, který se odehrával v sídle územního odborného pracoviště v domě U Zlatého slunce a zahrnoval různé přednášky (Relikviář sv. Maura, O technických zajímavostech a tajemstvích kláštera v Plasích ad.), projekci filmů s památkářskou tematikou (např. Špýchar na kolečkách – o stěhování historického špýcharu do velhartického podhradí, Po stopách středověkých hradů v Plzeňském kraji či Putování za technickými památkami Plzeňska), jakož i minivýstavy o archeologických nálezích (Nálezy raně gotické mozaikové dlažby v areálu kláštera v Plasích, Nález poutního odznaku na hradě v Bečově nad Teplou).

Edukační aktivity

V rámci hlavních úkolů uložených generální ředitelce NPÚ na rok 2009 Ministerstvem kultury byla zpracována podrobná koncepce edukačních aktivit NPÚ na léta 2010–2015 se zaměřením na mládež a seniory.

V březnu byla na MK podána žádost o přidělení grantu na projekt **Průsečíky evropských inspirací – otisky antiky v českých a moravských památkách UNESCO**, do něhož se zapojilo 6 míst zapsaných na Seznam světového dědictví UNESCO – Praha, Český Krumlov, Kroměříž, Telč, Valtice a Litomyšl.

Cílem projektu byla netradiční forma prezentace památek, seznámení s prvky architektonické výzdoby inspirované antickou literaturou a mytologií prostřednictvím divadelního ztvárnění. Vyvrcholením projektu byla mimořádně úspěšná přehlídka všech zúčastněných souborů v Konírně Nostického paláce v Praze dne 7. 11. 2009.

V únoru 2009 byla vyhlášena **poznávací soutěž Voda** z cyklu *Čtyři živly v architektuře a umění*. Jednalo se o druhý ročník poznávací soutěže, který navazoval na úspěšný projekt *Maskaron* v pražských ulicích. Připraveny byly otázky o pražských kašnách, vodárnách, mostech ad. Tento projekt se stal inspirací i pro další územní odborná pracoviště – v Kroměříži, Josefově a Českých Budějovicích, kde připravili podobné soutěže vycházející z místních podmínek. Pražské soutěže se zúčastnilo 90 dětí a ohlasy byly velmi pozitivní. Pro nejlepší účastníky byly připraveny exkurze na objekty, které souvisejí s vodou (klášter Plasy, vodní hamr Dobřív).

Všechna pracoviště NPÚ pořádají četné přednášky, semináře, workshopy či další vzdělávací akce. Podrobné informace obsahuje příložené CD.

4. f) Publikační činnost Národního památkového ústavu

Národní památkový ústav vydává řadu odborných publikací, metodik, sborníků, katalogů k výstavám, výpravných obrazových publikací a dalších titulů a celou řadu propagačních materiálů. Soustředí se především na prezentaci odborných poznatků z oblasti památkové péče pro odbornou veřejnost a na zpřístupnění poznání našich památek široké veřejnosti.

Vybrané publikace vydané v roce 2009:

Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži

Editoři: Ladislav DANIEL, Marek PERŮTKA, Milan TOGNER

Výpravná publikace vypracovaná kolektivem renomovaných autorů podává doposud nejucelenější pohled na fenomén arcibiskupského zámku a zahrad v Kroměříži, které jsou zapsány v Seznamu světového dědictví UNESCO. Přehledně jsou zde shrnuty dosavadní poznatky o stavebním vývoji biskupské a arcibiskupské rezidence od středověku až po velkolepé barokní přestavby. Zvláštní pozornost kniha věnuje umělecké výbavě zámku a sbírkám (obrazárna, kresba a grafika, hudební archiv, mince a medaile). Součástí publikace je dále poměrně rozsáhlá stať věnující se problematice Podzámecké a Květné zahrady, jejich postupnému vývoji od vzniku až po současnost.

Kniha, vybavená velmi bohatým obrazovým materiálem, velmi šťastně spojuje vlastnosti odborné i reprezentační publikace.

Barevnost fasád. Průzkum, dokumentace, vyhodnocení a obnova exteriéru historických staveb

Autor: Petr MACEK

Nová metodická publikace představuje barevnost v architektuře, její průzkum a dokumentaci. Autor uvádí historický vývoj užití barev, které představují nedílnou součást hodnoty památky v rámci jednotlivých historických slohů od pravěku až po dobu posledních desetiletí. Neopomíjí ani projevy barevnosti v lidové architektuře, kde barevné řešení často reprezentuje osobní umělecký přístup inspirovaný městskou architekturou. V obrazovém doprovodu uvádí vhodné rekonstrukce, ale představuje i příklady nevhodných. Ve druhé části se autor zaměřuje na průzkum fasád, jeho provedení, zpracování a vyhodnocení. Upozorňuje na důležitost dokumentace průzkumu, stejně jako na citlivé restaurování ve vztahu k historickému slohu budovy, celkovému výrazu objektu a okolním stavbám.

Hrad Bečov – projekt konzervace a prezentace

Autoři: Václav GIRSA, Miroslav HANZL, Dagmar MICHONOVÁ, Tomáš WIZOVSKÝ

Tato publikace je svým způsobem zcela výjimečným počinem v několika ohledech. Vznikla nejdříve v anglické jazykové mutaci jako dokument pro mezinárodní soutěž Ceny Evropské unie pro oblast kulturního dědictví Europa Nostra Award v kategorii projektů. Tomu odpovídá i její základní struktura, která je oproti běžně vydávaným publikacím prezentujícím konkrétní památku zcela neobvyklá. Kniha je dobovým materiálem poskytujícím kromě základních faktů především výpověď o myšlení a vizích současné péče o naše kulturní dědictví. Projekt však nabízí více než jen pietní a maximálně šetrnou opravu unikátní památky. Navrhovaný způsob záchrany hmotné podstaty této památky je úzce propojen s vizí jejího dalšího života a prezentace, jež je dlouhodobě připravována na podkladě

domácích a zahraničních zkušeností. Jejím myšlenkovým východiskem je přesvědčení, že takovýmto způsobem opravená a prezentovaná památka se může stát přirozenou a potřebnou součástí našeho každodenního života a že dokáže promlouvat z hloubi historie k dnešnímu návštěvníkovi bez rozdílu věku, pokud je mu její tajemství zprostředkováno náležitým způsobem.

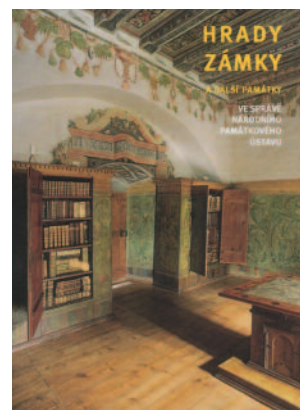
Hrady, zámky a další památky ve správě Národního památkového ústavu

Autor: Karel KUČA a kolektiv

Reprezentativní publikace pojednává o památkách ve správě Národního památkového ústavu, které jsou ve většině případů zpřístupněné veřejnosti. Jsou zde představeny abecedně řazené hrady, zámky, církevní objekty, vesnické stavby, dále také ostravský kamenouhelný důl Michal, palácové zahrady pod Pražským hradem nebo soubor skalních soch Betlém v blízkosti Kuksu. Text shrnuje základní historii objektů, uvádí historické osobnosti a rody, které objekty vlastnily, a významné události, které po stránce architektonické utvářely současnou podobu objektů. U známých zámeckých areálů (Lednicko-valtický areál) nebo zahradních kompozic (Kroměříž) pak nastiňuje jejich původní podobu a upozorňuje, jakými proměnami až do současnosti prošly.

Na více než sedmi stech fotografiích se čtenářům vedle objektů představují také zajímavosti z interiérových instalací, které patří k dokladům vysoké úrovně dobové umělecké a řemeslné zručnosti.

Kniha vyšla rovněž v anglické mutaci.

Hrady, zámky, quo vadis? Správa a rozvoj zpřístupněných památkových objektů jako specifický multidisciplinární soubor činností

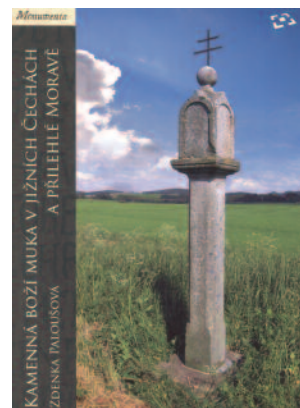
Sborník ze stejnojmenné konference konané 12.–13. listopadu 2009 ve Španělské křídle státního hradu a zámku Jindřichův Hradec. Obsahuje veškeré pronesené příspěvky (například Ing. arch. Naděždy Goryczkové, generální ředitelky Národního památkového ústavu, doc. Ing. Jiřího Patočky, vedoucího katedry Arts Managementu na fakultě podnikohospodářské VŠE v Praze či Ing. arch. akad. arch. Václava Girsy z fakulty architektury ČVUT) a rovněž zápisy z jednání v 9 sekcích, která v rámci konference taktéž proběhla. Účastníci se v nich pod vedením odborníků mohli vyjádřit kromě dalšího k edukativním programům, zkvalitňování průvodcovských služeb, restaurování a rehabilitaci historických zahrad, propojování památek na cestovní ruch či požární prevenci.

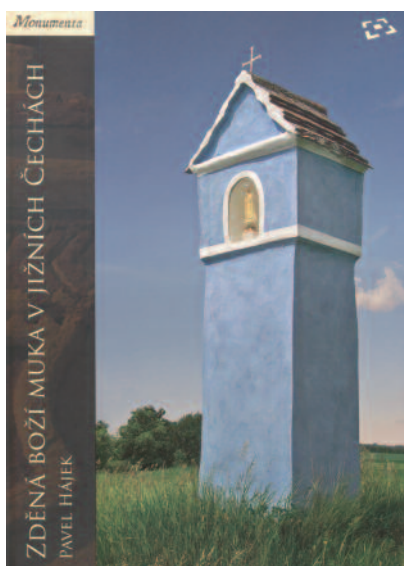

Kamenná boží muka v jižních Čechách a přilehlé Moravě

Autor: Zdenka PALOUŠOVÁ

Kamenná boží muka jsou jedním z nejstarších hmotně dochovaných dokladů zbožnosti mimo liturgické prostory. Jejich výskyt je hojný především v bývalých německojazyčných oblastech při jižní hranici českých zemí, kde byla na přelomu 15. a 16. století vytvářena v souvislosti s výstavbou a přestavbou pozdně gotických svatyní. Terénní průzkum spjatý se vznikem této knihy byl orientován zejména na území stávajícího Jihočeského kraje, analogie byly nacházeny též v přilehlém rakouském a bavorském pohraničí. Kniha zahrnuje 478 barevných fotografií, mapové přílohy a německé a anglické resumé. Autorka, odborná pracovnice českobudějovického pracoviště, v knize shrnuje své mnohaleté výzkumy terénu, map i archivních pramenů.

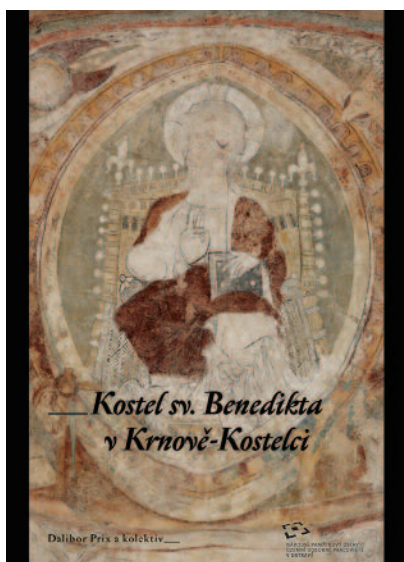

Zděná boží muka v jižních Čechách

Autor: Pavel HÁJEK

V průběhu tří staletí bylo na území jižních Čech postaveno více než dvě stě zděných pilířků a sloupků božích muk. Označovala místa uložení ostatků padlých vojáků a bývala připomínkou i jiných tragických událostí. Někdy byla využívána jako mezníky na hranicích katastrů obcí, sloužila jako rozcestníky, zejména ale byla místem určeným k modlitbě, zastavení a rozjímání na cestách, k prosbám vznášeným za úrodu, déšť, uzdravení, narození dítěte či za mnoho dalšího. Jsou dokladem snahy vepsat do krajiny část kolektivní paměti i projevem obecné lidské touhy po blízkosti Boží. Kniha je doplněna o 258 autorských barevných fotografií a mapové přílohy; dále o německé a anglické resumé. Autor je odborným pracovníkem českobudějovického pracoviště NPÚ a kniha završuje jeho mnohaleté výzkumy terénu, map i archivních pramenů.

Kostel sv. Benedikta v Krnově-Kostelci

Autoři: Dalibor PRIX a kol.

Moravskoslezský kraj bývá památkáři vnímán především jako průmyslový region s bohatým industriálním dědictvím. Navzdory ničení za druhé světové války a po ní se tu ale dochovaly i jedinečné církevní památky, z nichž mnohé ještě čekají na záchranu. Úspěšně dokončena byla obnova sakristie kostela sv. Benedikta v Krnově-Kostelci. Publikace autorů, kteří se na restaurování osobně podíleli, zachycuje složitý historický proces vzniku kostela s jeho jednoznačně prokazatelnými i neujasněnými nejstaršími fázemi vývoje na základě informací ze stavebně-historických, archeologických a restaurátorských průzkumů. Obnova sakristie proběhla pod dohledem územního odborného pracoviště v Ostravě, které je také vydavatelem této knihy.

Kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře

Editori: Martina VESELÁ, Jolana ŠANDEROVÁ, Martina VÍTKOVÁ

Kolektiv autorů

Soubor studií věnovaných areálu poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou se zabývá nejen vznikem kostela a stavebními dějinami zelenohorského areálu, ale především obnovnými pracemi v areálu po roce 1994 (po zapsání na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO). Obsahuje texty o průzkumech a restaurování ambitu a kostela, včetně výzkumu a dokumentace krypty, obnovy dlažby, dveří, interiérových omítek, rekonstrukce štukové a malířské výzdoby kopule a restaurování atributu sv. Jana Nepomuckého v kopuli kostela. V závěru knihy jsou zmíněny vybrané památky v nejbližším okolí – tzv. Dolní hřbitov a barokní most ve Žďáru nad Sázavou. Kniha obsahuje velké množství unikátního obrazového materiálu, převážně barevných fotografií a kreseb, které dokumentují minulý i současný stav této významné kulturní památky.

Průvodce architekturou Ostravy

Autor: Martin STRAKOŠ

Územní odborné pracoviště v Ostravě vydalo prvního uceleného česko-anglického Průvodce architekturou Ostravy se záměrem představit laické i odborné veřejnosti, obyvatelům i návštěvníkům Ostravy bohatství architektonické kultury třetího největšího města České republiky od nejstarších dob až do současnosti. Kniha obsahuje úvodní stať o vývoji zdejší architektury, ústřední část tvoří heslář s 270 položkami. První blok 120 objektů se soustřeďuje na stavby Moravské Ostravy, dalších 150 hesel se týká architektonicky a historicky významných budov v ostatních městských částech. Mezi hesly čtenáři najdou jak v jádru gotický kostel sv. Václava ve středu města, tak i stavby nedávno postavené, jakou je například moderní kostel sv. Ducha v Ostravě-Zábřehu, dokončený v roce 2007, nebo řada rodinných domů a vil z posledních let. Součástí knihy jsou rejstříky, mapy, seznamy literatury a slovník architektů. Kniha je doprovázena bohatou fotografickou dokumentací, jejíž převážnou část pořídil v roce 2009 ostravský fotograf Roman Polášek. Autorem grafické podoby knihy je Jiří Šigut, text napsal Martin Strakoš.

Rytíři Řádu Zlatého rouna na Moravě

Autoři: Lenka KALÁBOVÁ, Michal KONEČNÝ

Obsáhlý reprezentativní katalog výstavy, která byla slavnostně zahájena v červnu 2009 a která se zabývala tématem Řádu Zlatého rouna a jeho moravských nositelů v 16.–20. století. Upozorňovala na vztahy moravských aristokratů k Evropě a jejich významné role v politických, vojenských, diplomatických a kulturních dějinách většiny evropského kontinentu. Plně dvojjazyčný česko-anglický katalog není jen doprovodným materiálem. Díky svému zpracování má širší platnost. Autoři nashromáždili velké množství informací o nositelích řádu, významných osobnostech v historii Moravy, o jednotlivých dílech, která se vztahují k tématu, i o jejich autorech. Vedle portrétů držitelů řádu jsou součástí vyobrazení i ukázky použití řádových atributů v architektuře, malířství a užitém umění.

Světové kulturní a přírodní dědictví UNESCO

Autor: Věra KUČOVÁ

Publikace přibližuje principy sestavování Seznamu světového dědictví, jakož i hlavní výhody, úskalí a závazky, které ze zařazení památky či památkově chráněného území na tento Seznam vyplývají. V neposlední řadě se snaží podrobněji objasnit, jakou pozici má Seznam světového dědictví v aktivitách UNESCO. Protože hlavními jazyky v agendě světového dědictví jsou angličtina a francouzština, jsou do publikace zařazeny i vybrané nejdůležitější pojmy v těchto jazycích, kniha obsahuje rovněž plný text Úmluvy. Obrazový doprovod tvoří ukázky světového dědictví z různých zemí Evropy, včetně úplného přehledu těchto památek u nás.

Odborná periodika vydávaná Národním památkovým ústavem:

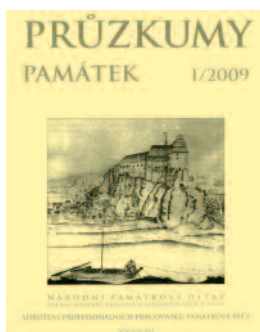
Památková péče na Moravě

Dnešní časopis Památková péče na Moravě začal vycházet v roce 1996, kdy pod názvem Památková péče na jižní Moravě vyšlo nulté číslo. Časopis si klade za cíl být platformou pro publikaci výsledků badatelské, výzkumné i terénní práce pracovníků památkové péče, ale i badatelů historiků, archivářů, architektů a ostatních odborníků, kteří přinášejí nové poznatky k širokému spektru předmětů zájmu státní památkové péče. Vydavateli se osvědčilo vydávání monotematických čísel, která se snaží důkladněji věnovat jednomu tématu zájmu a představit pracovní postupy. Takto již vyšla čísla věnovaná lidovému stavitelství, kulturní krajině, nálezům na Státním hradu Pernštejně nebo Státním zámku Uherčice, archeologii, technickým nebo sepulkárním památkám, nejnověji je v přípravě téma moderní architektury. K několika čísly byly vydány samostatné monotematické přílohy.

Památky středních Čech

Odborný časopis, který vydává od roku 1985 nynější Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze. Časopis je územně vymezen, články se týkají středních Čech a Prahy. Obsahem příspěvků jsou jednak průzkumy různých druhů památek, jednak články s památkářskou tematikou, případně články metodické. Každoročně vychází samostatná příloha časopisu – Ročenka, která shrnuje činnost středočeského územního odborného pracoviště v předešlém roce.

Průzkumy památek

Časopis vychází dvakrát ročně společnou péčí Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště středních Čech v Praze a Sdružení profesionálních pracovníků památkové péče od roku 1994. Za dobu své existence se stal uznávanou platformou pro prezentaci výsledků odborné dokumentace, průzkumů a výzkumů památkového fondu, pro diskusi a metodiku této základní činnosti památkové péče. Na jeho vysokou odbornou úroveň dohlíží redakční rada.

Staletá Praha

Recenzovaný časopis pro národní kulturní dědictví, památkovou péči, archeologii a dějiny umění v Praze, který 2 x ročně vydává územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze. Časopis je zaměřený na historii a vývoj Prahy a podává informace o vydávaných pragensích. Navazuje na řadu stejnojmenných sborníků vydávaných odbornou organizací státní památkové péče od roku 1965. Jsou zde zveřejňovány dosud nepublikované vědecké texty z oblasti historie hlavního města z pohledu různých historických disciplín. Časopis je určen nejen vědecké obci, ale i laické kulturní veřejnosti.

Zprávy památkové péče

Zprávy památkové péče jsou celostátním odborným recenzovaným periodikem vydávaným ústředním pracovištěm Národního památkového ústavu, které vychází 6x ročně. Recenzenty příspěvků jsou zpravidla členové redakční rady a další vybraní specialisté. Časopis vychází od roku 1937 (od roku 2001 je rozšířen o webovou stránku) a je určen zejména profesionálním pracovníkům památkové péče, ale také specialistům ze souvisejících oborů, vlastníkům památek a milovníkům kulturního dědictví. Cílem časopisu je srozumitelnou formou publikovat nejzajímavější příspěvky ze všech oborů, které souvisejí s péčí o památky.

V. Jednotlivá pracoviště Národního památkového ústavu

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚSTŘEDNÍ PRACOVISŤE**

NPÚ, ústřední pracoviště
Valdštejnské náměstí 3/162, 118 01 Praha 1 – Malá Strana
tel.: 257 010 111, fax: 257 533 527 / e-mail: up@up.npu.cz
www.npu.cz

Ústřední pracoviště NPÚ řídí celkovou činnost Národního památkového ústavu a v rozsahu vymezeném vnitřními předpisy přímo zajišťuje vybrané úkoly státní památkové péče. Do jeho působnosti spadá celá Česká republika. V jeho kompetenci je dohled a výkon odborné památkové péče na 234 národních kulturních památkách včetně památek UNESCO.

Ústřední pracoviště zajišťuje vedení Ústředního seznamu kulturních památek. Koordinuje digitalizaci oborových dat a tvorbu metodik pro péči o památkový fond. V oblasti odborné spolupráce s výkonnými orgány státní správy přednostně připravuje vyjádření ke konzervaci a obnově národních kulturních památek, zejména těch, které jsou ve správě NPÚ, a památek zapsaných na Seznamu světového dědictví UNESCO, a poskytuje širokou součinnost jednotlivým územním odborným pracovištím pro otázky péče o další kulturní památky a památková území. Spravuje rozsáhlé sbírky fotografické, grafické a plánové dokumentace a bohatou oborovou knihovnu.

Ústřední pracoviště rovněž organizuje oborový výzkum a oborové vzdělávací kurzy pro absolventy středních i vysokých škol.

Dále vydává celou řadu odborných publikací, metodik a odborný recenzovaný časopis Zprávy památkové péče. Systematicky se věnuje mediální prezentaci NPÚ prostřednictvím PR pracovníků jednotlivých pracovišť a webu NPÚ.

Ústřední pracoviště má ve správě soubor palácových zahrad pod Pražským hradem.

Palácové zahrady pod Pražským hradem

Palácové zahrady pod Pražským hradem se rozkládají na jižním svahu hradčanského návrší a jsou spojnicí mezi Pražským hradem a Malou Stranou. Komplex zahrnuje celkem pět zahrad – Ledeburskou, Malou a Velkou Pálffyovskou, Kolowratskou a Malou Fürstenberskou. Vznikly v průběhu 18. století, na jejich výzdobě se podíleli významní umělci doby českého baroka a raného klasicismu. Množstvím teras, pavilonů, oranžerií a gloriétů připomínají italské renesanční zahrady.

Po mnoha proměnách, zpusnutí a ne vždy šetrných rekonstrukcích byly zahrady počátkem 80. let 20. století na pokraji úplné zkázy. Jejich rehabilitace, představující jeden z nekomplexnějších a odborně nejnáročnějších úkolů, který musela česká památková péče v 90. letech minulého století řešit, byla dokončena v roce 2000.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V HLAVNÍM MĚSTĚ PRAZE**

NPÚ, územní odborné pracoviště v hl. m. Praze
Na Perštýně 12, 110 00 Praha 1 – Staré Město
tel.: 234 653 111, fax: 234 653 119
e-mail: praha@praha.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v hlavním městě Praze má působnost v celém rozsahu Velké Prahy. V jeho spádovém území se nachází: 2 080 nemovitých památek, 25 595 movitých památek, 3 památkové rezervace a 17 památkových zón. Pražská památková rezervace, ležící v historickém středu hlavního města, svou výměrou 866 ha představuje největší městskou památkovou rezervaci v České republice. Její celosvětový význam podtrhl zápis na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO v roce 1992.

Územní odborné pracoviště v hl. m. Praze nespravuje žádnou památku, ale vykonává odborný dohled a spolupracuje při realizaci obnovy památek v souladu se závaznými stanovisky.

Vzhledem k rozloze tohoto území a bohatství jeho památkového fondu náleží agenda pracoviště dlouhodobě k nejrozsáhlejším v rámci celého NPÚ. Počet zaevidovaných podání za rok 2009 činil 15 106 spisů.

Profil pražského pracoviště výrazným způsobem spoluvytváří jeho samostatný archeologický odbor. K hlavním úkolům odboru náleží vedle výkonu a koordinace archeologické činnosti ve smyslu státní památkové péče také provádění záchranných archeologických výzkumů na území hlavního města, především v jeho historické části. Činnost celého odboru je úspěšně prezentována na adrese www.archeopraha.cz.

Mezi nejvýznamější obnovy a archeologické výzkumy roku 2009 patřily:

Copa Centrum Národní

Rozsáhlý archeologický výzkum patří mezi největší akce tohoto druhu v historickém jádru za několik posledních let. Zkoumaná plocha o celkové rozloze 3500 m² se nachází na rozhraní Starého a Nového Města. Mezi dosavadní významné objevy patří např. fragmenty hospodářské a obytné zástavby (12.–13. století), suchý příkop o délce cca 15 m a soubor rozsáhlých gotických sklepů patřící k první stavební vlně po založení Nového Města pražského v 2. pol. 14. stol.

**Rekonstrukce Malostranské besedy, čp. 35,
Malostranské náměstí 21, Malá Strana**

Celková rekonstrukce Malostranské besedy, zahájená roku 2006, spočívala v úpravách 1. a 2. patra. V průběhu roku 2007 byla projednána obnova věží radnice. Pro tu byly roku 2009 do 2. patra objektu vloženy ocelové hrázděné stěny, na které, nezávisle na původním krovu, byly věže uloženy. Byla ověřována technologie opláštění těles věží, kombinace zděných čel s dřevěnými omítanými boky. Byla restaurována celá renesanční manýristická fasáda. Na podkladě restaurátorského průzkumu byla zvolena barevnost s použitím vápenných materiálů. V objektu byly kromě záklopových stropů restaurovány malby na klenbách v přízemí a 1. patře, parketové a prkenné podlahy, dlažby a sousoší světloňose na schodišti.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVNÍŠTĚ
STŘEDNÍCH ČECH V PRAZE**

NPÚ, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze
Sabinova 373/5, 130 11 Praha 3
tel. (ústředna): 274 008 111, fax: 274 008 112
e-mail (ústředna): podatelna@stc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště středních Čech v Praze má působnost ve Středočeském kraji. V jeho spádovém území se nachází 4 318 nemovitých památek, 12 památkových rezervací (2 městské, 10 vesnických, 3 archeologické), 62 památkových zón (34 městských, 26 vesnických, 2 krajinné). Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsána 1 památka (Kutná Hora, důlní díla a část historického jádra).

Pracoviště hospodaří se svěřeným státním majetkem, který představuje soubor 14 hradů, zámků a dalších památek na území Středočeského kraje. Úkolem pracoviště je kromě zajišťování správy a údržby především prezentace těchto objektů formou veřejně přístupných expozic, speciálních programů pro různé skupiny návštěvníků i široké nabídky kulturních akcí.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Březnice (zámek)

tel.: 318 682 179 / e-mail: breznice@stc.npu.cz / www.zamek-breznice.cz

Renesanční zámek, který vznikl přestavbou středověké tvrze. V jeho interiérech se nachází nejstarší dochovaný knihovnický sál v Čechách – tzv. Lokšanská knihovna z roku 1558. Rodové galerie a zámecké salony doplňuje zbrojnice s bohatou sbírkou zbraní a loveckých pušek Hanuše z Kolovrat. Každoroční tradicí se staly večerní zámecké koncerty, oživené prohlídky uprostřed léta a Vánoce na zámku Březnice.

Hamousův statek ve Zbečně

viz Křivoklát

tel.: 313 558 440 / e-mail: krivoklat@stc.npu.cz / www.krivoklat.cz

Selská usedlost s roubeným obytným domem, zděnými chlévy, stáji se sýpkou, stodolou, černou kuchyní a výměnkem. Dějiny statku sahají do přelomu 16. a 17. století.

Tradiční kulturní akcí byl Šafářův dvoreček, který představil řadu zapomenutých řemesel. V průběhu prosincových adventních víkendů byl uspořádán třetí ročník Malého Adventu.

Hořovice (zámek)

tel.: 311 512 479 / e-mail: horovice@stc.npu.cz

www.zamek-horovice.cz

Původně barokní stavba upravovaná v 19. století, sídlo posledního hesenského kurfiřta. První prohlídková trasa nabízí v bohatě vybavených interiérech putování zámeckou historií, druhá pak v expozici šlechtických her a hraček z období od 17. do 19. století seznamuje s tím, jak se bavili malí aristokraté. Navštívit je možné rovněž stálou výstavu hracích strojků.

Správa zámku zaměřila kulturní akce k připomenutí 300. výročí první písemné zmínky o Novém zámku v Hořovicích.

Karlštejn (hrad)

tel.: 311 681 617 / e-mail: karlstejn@stc.npu.cz

www.hrad-karlstejn.cz

Hrad založený českým králem a římským císařem Karlem IV. k uschování korunovačních klenotů a svatých relikvií. Dnešní podobu vtiskla hradu puristická přestavba v 19. století vedená Josefem Mockerem. První prohlídkový okruh zahrnuje prostory Císařského paláce a Mariánské věže, druhý Velkou věž s unikátní Kaplí sv. Kříže.

Kromě tradičních kulturních koncertů a dalších akcí probíhal projekt Oživlé památky, v rámci kterého byl nap. zpřístupněn bývalý „fraucimor“ ve 3. patře Císařského paláce, v srpnu si zase návštěvníci měli možnost sami na nádvoří hradu vyrobit kopie středověkých grošů.

Konopiště (zámek)

tel.: 317 721 366 / e-mail: konopiste@stc.npu.cz / www.zamek-konopiste.cz

Původně hrad ze 13. století založený po vzoru francouzských kastelů, dnes zámek spojený se svým posledním šlechtickým majitelem Františkem Ferdinandem d'Este. V rámci prohlídkových okruhů si lze prohlédnout reprezentační a hostinské pokoje, sbírky zbraní a loveckých trofejí i soukromé pokoje Františka Ferdinanda. Na zámku je rovněž muzeum sv. Jiří a střelnice. Přístupná je také Růžová zahrada a zámecký park.

Na zámku probíhaly každý měsíc tematické odborné přednášky, kromě tradičních kulturních akcí (kromě dalších Benešovské rořaty, Svatohubertský koncert) byly uspořádány například C a K manévry ve spolupráci s firmou Posázaví, o. p. s.

Krakovec (hrad)

tel.: 313 549 302 / e-mail : krakovec@stc.npu.cz

www.hrad-krakovec.cz

Krakovec představuje vrchol hradní architektury 14. století a mistrné umění stavební huti Václava IV. Dokládá nároky šlechty na vysokou kulturu bydlení, mimořádná je rovněž kaple s arkýřovým presbytářem. Před odjezdem na kostnický koncil tu působil Jan Hus. Tesaný most, zbudovaný nedávno, skvěle doplňuje působivost historické architektury.

Během sezony proběhlo několik divadelních představení a řada koncertů (J. Hutky, J. Schmitzera ad.)

Křivoklát (hrad)

tel.: 313 558 440 / e-mail: krivoklat@stc.npu.cz / www.krivoklat.cz

Jeden z nejvýznamnějších hradů českých králů. Jeho podobu utvářeli Přemyslovci, Lucemburkové i Jagellonci. Mezi unikátními interiéry je i pozdně gotická kaple s bohatou sochařskou a malířskou výzdobou nebo Královský sál s velkolepou hvězdotvou klenbou. Navštívit lze rovněž knihovnu s 52 tisíci svazky, mučírnu nebo Velkou věž s vyhlídkou a loveckými sbírkami. Nejvýznamnější akcí roku 2009 bylo neformální zasedání ministrů životního prostředí Rady Evropy, konané 15. 4. 2009 v celém areálu hradu. Tradiční kulturní akce Velikonoce, Advent, Léto na Křivoklátě byly rozšířeny již o 6. ročník setkání starostů a obcí regionu pod názvem Křivoklátské panování. Byl uspořádán již 14. ročník řezbářského sympozia Křivořezání a šermířský říjnový víkend Křivoklátí.

Mnichovo Hradiště (zámek)

tel.: 326 773 098 / e-mail: mhradiste@stc.npu.cz / www.mnichovo-hradiste.cz

Barokní zámek rodu Valdštejnů s mimořádně bohatou interiérovou výbavou s atmosférou 18. století. Na zámek byla z Duchcova převezena knihovna s 22 tisíci svazky, kterou spravoval Giacomo Casanova. Prohlédnout si lze jedno z mála historických divadel nebo lapidárium v kostele sv. Anny, kde jsou uloženy ostatky slavného Albrechta z Valdštejna.

K nejvýznamnějším akcím patřilo Mezinárodní mistrovství ČR v jízdě na koních v dámském sedle a Zámecká zahradní slavnost v raně barokním stylu k počtě Albrechta z Valdštejna u příležitosti 375. výročí jeho úmrtí.

Mníšek pod Brdy (zámek)

tel.: 318 590 261 / e-mail: mnisek@stc.npu.cz / www.zamek-mnisek.cz

Klasicistní zámek byl sídlem nižší šlechty, která tu setrvala až do období první republiky. A právě atmosféru této doby lze na zámku zažít. Prohlídkové trasy návštěvníky provedou reprezentativními místnostmi se zámeckou kaplí nebo soukromými pokoji posledních majitelů z rodu Kastů. V roce 2009 se zde uskutečnily celkem 2 koncerty, 6 výstav, 14 dramatických vystoupení a celodenních akcí. Mezi nejvýznamnější patřil např. V. ročník Mezinárodního Flamenco festivalu.

Sázava (klášter)

tel.: 327 321 177 / e-mail: sazava@stc.npu.cz / www.klaster-sazava.cz

Jeden z nejstarších benediktinských klášterů v Čechách, který k návštěvníkům promlouvá jako křižovatka západní a východní kultury, slovanské i latinské zbožnosti. Návštěvníci si mohou prohlédnout základy kostela z 11. století, torzo gotického trojlodí, nebo se projít konventem přeměněným na zámek.

Kromě řady koncertů a dalších kulturních akcí, např. pro děti, patřily k nejvýznamnějším červencové oslavy svátku sv. Prokopa.

Točnick a Žebrák (hrady)

tel./fax: 311 533 202 / e-mail: tocnik@stc.npu.cz / www.tocnik.cz

Hrad Žebrák byl od poloviny 13. století využíván šlechtou i českými králi. Po požáru roku 1395 jej nechal přestavět Václav IV. Současně založil výše na skalním hřbetu nový hrad Točnick. Ten je znamenitou ukázkou vyspělého středověkého stavitelského umění.

Jako každý rok zde proběhly akce Návštěva kata Mata na začátek sezóny, Mamuti na Točnicku (pravěké dny, dílny, obydlí, kuchyně, řemesla) a řada koncertů.

Veltrusy (zámek)

tel.: 315 781 146 / e-mail: veltrusy@stc.npu.cz / www.zamek-veltrusy.cz

Barokní letní sídlo rodu Chotků vzniklo na přírodním ostrově na řece Vltavě. Ostrov byl postupně přetvářen v přírodně-krajinářský park typu okrasného statku s lužním lesem, vodním kanálem s mnoha slepými rameny, alejemi, sochami a pavilony.

Přístupný byl zámecký park, nádvoří a historické skleníky a zahrady.

Tradičně proběhl kromě dalších kulturních akcí 15. ročník výstavy růží.

Žleby (zámek)

tel./fax: 327 398 121 / e-mail: zleby@stc.npu.cz / www.zamek-zleby.cz

Původně gotický hrad prošel řadou přestaveb, dnešní romantickou podobu ve stylu anglické neogotiky mu vtiskl Vincenc Karel Auersperg. Při prohlídce mohou návštěvníci obdivovat rozsáhlou sbírku zbraní, starožitností, skla a nábytku. Přístupná je i vybavená zámecká kuchyně či jedno z mála dochovaných barokních divadel. Výstup na zámeckou věž nabízí vyhlídku do okolí, ke kterému patří rozsáhlý anglický park.

Sezóna byla zahájena celorepublikovým lukostřeleckým závodem pod patronací Českého svazu Luků a kuší 3D, během roku proběhla taktéž řada dalších kulturních akcí, například tradiční Slavnosti lesního rohu.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Českých Budějovicích
Přemysla Otakara II. 34, 370 21 České Budějovice
tel.: 386 356 921, fax: 386 359 386
e-mail: budejovice@budejovice.npu.cz / www.npu-cb.eu

Českobudějovické územní odborné pracoviště je institucí, která se zabývá ochranou, poznáváním, dokumentací a prezentací památkového fondu na území Jihočeského kraje. K 31. 12. 2009 se na území působnosti pracoviště nacházelo 5 508 nemovitých památek, 109 415 movitých památek a inventárních položek mobiliárních fondů státních památkových objektů, 29 národních kulturních památek, 7 městských památkových rezervací, 16 vesnických památkových rezervací, 25 městských památkových zón, 55 vesnických památkových zón a 5 krajinných památkových zón. Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO byly z Jihočeského kraje zapsány dvě lokality: historické jádro Českého Krumlova a vesnice Holašovice.

Mezi hlavní specializace pracoviště náleží zejména tyto aktivity: systematická příprava odborných podkladů pro územní plošnou ochranu, precizace nových přístupů k dokumentaci památek, příprava a pořádání mezioborových pracovních setkání a konferencí, odborně zaměřená ediční činnost, příprava didaktických programů přibližujících památkový fond školním skupinám a rodinám s dětmi či pilotní projekty zimních prohlídkových tras.

Ve správě pracoviště je 13 významných jihočeských památkových areálů.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Červená Lhota (zámek)

tel./fax: 384 384 228 / e-mail: cervenalhota@budejovice.npu.cz / www.zamek-cervenalhota.eu

Při renesančních úpravách gotické tvrze vznikl zámek obklopený rybníkem. Po slavatovských barokních přestavbách sídlo roku 1835 koupili Schönburgové. Významný diplomat Johann Schönburg-Hartenstein se za účasti architekta Humberta Walchera z Molheimu pokusil v letech 1901–1910 rekonstruovat ideální renesanční podobu zámku.

Na zámku byla v posledním období na základě výsledků průzkumu historických pramenů schönburského období zrevidována interiérová instalace a otevřena nová prohlídková trasa v podkroví.

Český Krumlov (hrad, zámek, památka UNESCO)

tel.: 380 704 721 / e-mail: ceskykrumlov@budejovice.npu.cz
www.zamek-ceskykrumlov.eu

Rožumberkové, nejvýznamější jihočeský rod, zdělili hrad po vymření pánů z Krumlova roku 1302 a sídlili zde až do roku 1602. Areál, který dodnes obsahuje velké množství gotických konstrukcí, byl významně přestavěn v době vlády Eggenbergů a Schwarzenbergů (obdélná zahrada s kaskádovou fontánou, letohrádek Bellaria, unikátní zámecké divadlo, Maškarní sál, obrazárna, klasicistní pokoje ad.).

V roce 2009 na objektu proběhlo významné množství prvořadých kulturních a vědeckých akcí (mj. Festival staré hudby, Mezinárodní hudební festival, mezioborové a mezinárodní konference Český Krumlov – Od rezidenčního města k památce světového dědictví a Svět barokního divadla).

Dačice (zámek)

tel./fax: 384 420 246 / e-mail: dacice@budejovice.npu.cz / www.zamek-dacice.eu

Čtyřkřídlový zámek zbudovaný v 16. století Krajíři z Krajku má analogie u severoitalských městských paláců. V letech 1832–1833 zde proběhla přestavba interiéru pod vedením vídeňského architekta Karla Schlepse, který do východního křídla vložil monumentální empírově upravenou schodišťovou halu. Dalbergovský zámek byl druhotně vybaven zejména klasicistním, empírovým a secesním mobiliářem. Při opravách přízemí byla restaurována a roku 2009 prezentována rozsáhlá iluzivní nástěnná malba z pozdního 18. století.

Hluboká (zámek)

tel.: 387 843 911 / e-mail: hluboka@budejovice.npu.cz
www.zamek-hluboka.eu

Dnešní podobu zámek získal rozsáhlou přestavbou za vlády Jana Adolfa II. ze Schwarzenbergu a jeho choti Eleonory v letech 1839–1871. Předchozí gotické, renesanční i barokní stavební etapy tak zčásti zanikly a zčásti byly překryty pojetím vycházejícím z anglických předobrazů. Zpřístupněné interiéry zahrnují jak reprezentační prostory s uměleckými sbírkami a soukromé apartmány, tak zámecké zázemí včetně bohatě vybavené kuchyně.

V roce 2009 byl na hlubockém zámku mj. pořádán mezinárodní summit ministrů zahraničních věcí, související s předsednictvím ČR v Evropské unii.

Jindřichův Hradec (hrad, zámek)

tel.: 384 321 279 / e-mail: jindrichuvhradec@budejovice.npu.cz
www.zamek-jindrichuvhradec.eu

Středověký a raně novověký rozkvět sídla souvisel se stavebními aktivitami a významným uměleckým a kulturním mecenátem pánů z Hradce (gotický palác s freskovou malbou svatojiřské legendy, pozdně gotická alegorická malba ptačího a zemského sněmu, zelené pokoje, arkády, unikátní hudební pavilon Rondel aj.) V roce 2009 byly v zámeckém areálu organizovány příležitostné výstavy (Milovaná dívka, Hora ruit).

Kratochvíle (zámek)

tel./fax: 388 324 380 / e-mail: kratochvile@budejovice.npu.cz
www.zamek-kratochvile.eu

Zámek Kratochvíle je jednou z nejkrásnějších renesančních staveb střední Evropy, navíc situovanou v malebné krajině mezi lesy, pastvinami a rybníky. Stavba renesančního letohrádku, obklopeného vodním příkopem, započala za Viléma z Rožmberka roku 1583. Později zámek vlastnili Eggenbergové a Schwarzenbergové.

V roce 2009 byla otevřena další část interiéru zrekonstruovaných v rámci dlouholetého restaurátorského a prezentačního projektu Renaissance renaissance.

Landštejn (hrad)

tel.: 384 498 580 / e-mail: landstejn@budejovice.npu.cz

www.hrad-landstejn.eu

Jedna z nejzachovalejších ukázek středověkého fortifikačního systému. Nejstarší románská část hradu s palácem vestavěným mezi dvě obranné věže je v Čechách ojedinělá. Pozdější dostavba gotického opevnění s obytnou věží – donjonem rozšířila hrad o další nádvoří. Vznosný čtyřpatrový palác Krajířů z Krajku s renesančním opevněním a barokní dělostřelecké bašty pak uzavírají průřez stavebními styly čtyř vývojových etap.

Nové Hrady (hrad)

tel.: 386 362 135 / e-mail: novehrady@budejovice.npu.cz

www.hrad-novehrady.eu

Gotický hrad byl od konce 13. století až do počátku 20. století v držení významných šlechtických rodů – pánů z Hradů, z Landštejna, Rožmberků, Švamberků a Buquoyů. V okolí se nalézá malebné Terčino údolí, obohacené vzácnými dřevinami, umělým vodopádem a dekorativními stavbami.

Roku 2009 objekt jako tradičně hostil rozmanité kulturní akce.

Rožmberk (hrad)

tel.: 380 749 838 / e-mail: rozmberk@budejovice.npu.cz / www.hrad-rozmberk.eu

Jeden z nejstarších hradů jižních Čech tvoří působivou dominantu šumavské krajiny při horním toku Vltavy. Byl vybudován nejpozději okolo poloviny 13. století. V letech 1840–1857 zde byla za Jana Buquoye provedena důkladná přestavba hradu v duchu romantické gotiky.

V roce 2009 zde při plném provozu probíhala příprava nové zimní prohlídkové trasy – soukromých pokojů buquoyenské rodiny z doby krátce po polovině 19. století. Akce zahrnovala mj. složitou rekonstrukci původních papírových tapet, restaurování nástrojných výzdoby a mobiliáře.

Třeboň (zámek)

tel.: 384 721 193 / e-mail: trebon@budejovice.npu.cz / www.zamek-trebon.eu

Renesanční zámek Rožmberků, Švamberků a Schwarzenbergů situovaný kolem čtvercového nádvoří a obklopený anglickým parkem se svou rozlohou řadí mezi největší jihočeské zámecké areály. Poslední sídlo Petra Voka z Rožmberka bylo na počátku 17. století vyzdobeno pozoruhodnými nástěnnými malbami. V roce 2009 zde byla v přízemí otevřena nová prohlídková trasa zaměřená na pobyt posledních rožmberských vládařů a činnost alchymistů.

Schwarzenberská hrobka Domanín

viz Třeboň

tel.: 384 721 193 / e-mail: trebon@budejovice.npu.cz

www.zamek-trebon.eu

Dvoupodlažní okrouhlá novogotická sakrální stavba ve tvaru pravidelného šestiúhelníku, s předsunutou věží a s majestátním oboustranným schodištěm, je obklopena anglickým parkem. Do dnešního dne jsou v hrobce uloženy ostatky 27 členů primogeniturní větve rodu Schwarzenbergů.

Zlatá Koruna (klášter)

tel./fax: 380 743 126 / e-mail: zlatakoruna@budejovice.npu.cz

www.klaster-zlatakoruna.eu

Zakládací listinou Přemysla Otakara II. byl v roce 1263 zřízen cisterciácký klášter zvaný původně Sancta Corona. Své jméno získal podle zde chované relikvie trnu z Kristovy koruny. Významná gotická architektura zahrnující jeden z nejdelších kostelů v Čechách byla znovu naplněna duchovním a uměleckým životem v 17. a 18. století. Klášter byl zrušen císařem Josefem II. V objektech je dnes provozována prohlídková trasa připomínající klášterní dějiny a literární expozice zaměřená na školní skupiny. V roce 2009 zde bylo mj. zrealizováno velké množství divadelních představení, klášter též hostil Královský hudební festival.

Zvíkov (hrad)

tel./fax: 382 285 676 / e-mail: zvikov@budejovice.npu.cz / www.hrad-zvikov.eu

Původně královský hrad, vypínající se nad hladinou Vltavy dnes vzduté Orlickou přehradou, patří mezi klenoty české raně gotické architektury. Založen byl pravděpodobně za Přemysla Otakara I. Dnešní podobu získal za Přemysla Otakara II. a poté v průběhu schwarzenberské rekonstrukce v 19. století. Největší slávou se hrad pyšnil za vlády Karla IV., který jej důkladně opravil a rovněž na něm rád pobýval.

Mezi nejdůležitější kulturní akce roku 2009 zde patřil divadelní festival.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ
V PLZNI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Plzni
Prešovská 7/171, 306 37 Plzeň
tel.: 377 360 911, fax: 377 360 953
e-mail: sekretariat@plzen.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Plzni vykonává činnost na základě rozhodnutí Ministerstva kultury České republiky o splnutí dosavadních státních příspěvkových organizací zřízených Ministerstvem kultury na úseku státní památkové péče v Národní památkový ústav, a to od 1. 1. 2003. Působí v Plzeňském kraji, který tvoří okresy Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov. Ve správě pracoviště je 9 památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Horšovský Týn (hrad, zámek)

tel.: 379 423 111 / e-mail: horsovsokytn@plzen.npu.cz / www.horsovsokytn.cz

Horšovský Týn byl původně biskupský hrad založený před polovinou 13. století. V roce 1547 vyhořel a za Jana mladšího Popela z Lobkovicz byl přestaven na monumentální renesanční sídlo. Se svými šesti prohlídkovými okruhy a rozsáhlým přírodně-krajinářským parkem patří k nejvíce zpřístupněným objektům v České republice.

Do správy hradu a zámku Horšovský Týn patří též kostel Všech Svatých v nedaleké obci Horšov a kostel sv. Anny na Vršíčku u Horšovského Týna.

Z loňských kulturních a společenských programů měl největší úspěch první ročník filmového festivalu pro děti a mládež Juniorfest s účastí známých herců a režisérů.

Kladruby u Stříbra – Pozorka (klášter)

tel.: 374 631 773 / e-mail: kladruby@plzen.npu.cz / http://kladruby.euweb.cz

Klášter benediktinů založený ve 12. století knížetem Vladislavem I. Dominantou areálu je opatský chrám, přestavěný Janem Blažejem Santinim ve stylu české barokní gotiky. Dva prohlídkové okruhy představují církevní historii areálu a jeho pozdější využití jako zámku.

V průběhu roku 2009 byla zpracována a podána žádost o dotaci do integrovaného operačního programu – oblast podpory 5.1b, na projekt Klášter Kladruby: památkový objekt a živá kultura. Cílem projektu je vzorová památková obnova nevyužitých částí areálu a vznik multifunkčního centra zaměřeného na živé umění a vzdělávání.

Kozel (zámek)

tel.: 377 969 040 / e-mail: kozel@plzen.npu.cz / www.zamek-kozel.cz

Klasicistní lovecký zámek s rozsáhlým přírodně-krajinářským parkem. Postaven byl na konci 18. století. Zámek se zaměřuje i na konferenční turistiku a je certifikován jako přístupný pro vozíčkáře.

K nejdůležitějším událostem uplynulé sezóny patřila digitalizace zámecké knihovny, dále pak použití EAN kódu na RFID čípech k identifikaci movitého kulturního majetku a použití multimediálního mobilního průvodce s videonahrávkou průvodcovského výkladu ve znakové řeči, výkladu pro nevidomé a s cizojazyčnými výklady.

Manětín (zámek)

tel.: 373 392 283 / e-mail: manetin@plzen.npu.cz
www.zamek-manetin.cz

Barokní perla západních Čech – zámek s přilehlým překrásným parkem. Interiéry představují rozsáhlou expozici s barokním mobiliářem a unikátní kolekcí 13 obrazů zámeckého služebnictva. Památka je včleněna do nádherného prostoru městečka Manětína, kde si lze prohlédnout i více než 80 jedinečných barokních plastik.

Nejvýznamnější událostí uplynulého roku bylo restaurování barokní truhlice, ve které byl v červnu 2007 objeven tzv. Manětínský poklad. Zrestaurovaná truhlice i s pokladem byla veřejnosti představena na mimořádné výstavě nazvané Tajemství depozitáře.

Nebílovy (zámek)

tel.: 377 917 090 / e-mail: nebilovy@plzen.npu.cz
www.zamek-nebilovy.cz

Nebílovský zámek je příkladem čisté, vídeňsky orientované barokní zámecké architektury. Po rozsáhlé rekonstrukci bylo pro veřejnost otevřeno přední křídlo s instalací barokního a rokokového mobiliáře. V současné době je v rámci prohlídkového okruhu zpřístupněno i zadní křídlo zámku včetně proslulého Tanečního sálu s unikátní iluzivní výmalbou Antonína Tuvory.

Vedle Haydnových hudebních slavností byly nejvýznamnější uspořádanou akcí Slavnosti jablek, propagující ve spolupráci s místními sadaři, pekaři, moštaři a palírníky regionální produkty.

Plasy (klášter)

tel.: 373 322 174 / e-mail: plasy@plzen.npu.cz
www.klaster-plasy.cz

Cisterciácký klášter byl založen roku 1144 a velkolepě barokně přestavěn architekty Santinim a Matheyem. Konventní budova je vystavěna na 5 100 dubových pilotech, které zpevňují zdejší bažinatý podklad. Hladinu spodní vody dodnes udržuje důmyslný vodní systém, který je příležitostně zpřístupňován veřejnosti.

V roce 2009 byla zahájena stavební a památková obnova jihozápadní části 2. patra konventu, která je financována z Finančních mechanismů Evropského hospodářského prostoru a Norska a vede k vytvoření Studijního depozitáře mobiliárních fondů.

Rabí (hrad)

tel.: 376 596 235 / e-mail: rabi@plzen.npu.cz

www.rabi.cz

Tato nejrozsáhlejší hradní zřícenina v Čechách se může pyšnit jedním z nejvyspělejších obranných systémů své doby v Evropě. Při druhém obléhání hradu husity tu přišel o svoje druhé oko nejznámější husitský vojevůdce, Jan Žižka z Trocnova. Hradní donjon skýtá nádherný pohled do okolí. Zcela ojedinělý je projekt hradní Včelnice, prezentovaný v příkopu. Navštívit lze i kostel Nejsvětější Trojice nebo hradní konírnu.

6. 7. 2009 byly slavnostně spuštěny nové interaktivní webové stránky. Představeny byly nové propagační materiály objektu a v rámci jednoho z prohlídkových okruhů byl zahájen provoz audiovize.

Švihov (hrad)

tel.: 376 393 378 / e-mail: svihov@plzen.npu.cz

www.hradsvihov.cz

Pozdně gotický vodní hrad Půty Švihovského z Rýzemberka vybudovaný na přelomu 15. a 16. století na místě bývalé tvrze zřejmě podle plánu Benedikta Rejta. Jádrem hradu tvoří dvě obytná křídla, která uzavírají vnitřní pravidelná nádvoří. Je nazýván též Popelčiným hradem, neboť se zde natáčela pohádka Tři oříšky pro Popelku, oblíbená v celé Evropě.

V roce 2009 byla dokončena obnova fasád hradní kaple. Rovněž byla zahájena obnova fasád severního paláce, spojená

se stabilizací omítek a restaurováním kamenných prvků. Tyto práce byly hrazeny z Programu záchrany architektonického dědictví. Záchrana vzácných omítek bude postupně pokračovat i na dalších částech hradu.

Velhartice (hrad)

tel.: 376 583 315 / e-mail: velhartice@plzen.npu.cz

www.hradvelhartice.cz

Romantický šumavský hrad, sídlo pana Buška z Velhartic, komořího slavného císaře Karla IV., je unikátní svým neobvyklým obranným systémem v podobě kamenného mostu mezi palácem a donjonem. Expozice hradu a zámku seznamují s hrami, zábavami a způsoby trávení volného času v období středověku a renesance. V předhradí je volná prohlídka skanzenu lidové architektury.

Za nejvýznamnější a ojedinělé počiny na velhartickém hradě v roce 2009 lze pokládat Otevřené mistrovství ČR v bojové a lovecké lukostřelbě a velmi úspěšnou gastroakci Buškova číše.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V LOKTI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Lokti
Kostelní 81, 357 33 Loket
tel.: 352 684 796, fax: 352 684 814
e-mail: sekretariat@loket.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Lokti má působnost v Karlovarském kraji. V jeho spádovém území se nachází 1 381 nemovitých památek, 6 památkových rezervací a 20 památkových zón. V přímé správě pracoviště jsou 4 státní památkové objekty, z nichž jsou 3 zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bečov nad Teplou (hrad, zámek)

tel./fax: 353 999 394 / e-mail: becov@loket.npu.cz
www.zamek-becov.cz

Zámecký a hradní areál v Bečově nad Teplou tvoří svým dochovaným gotickým hradem pánů z Oseka z počátku 14. století, upraveným renesančním Pluhovským palácem a barokním zámek Questenberků z 18. století unikátní architektonický celek. V roce

1985 byl pod podlahou hradní kaple za dramatických okolností objeven relikvíř sv. Maura. Jde o unikátní románskou zlatnickou památku z počátku 13. století, kterou odborníci řadí významem hned za korunovační klenoty.

12. 2. zde proběhlo setkání členů Sdružení historických měst Čech, Moravy a Slezska – krajské sekce Karlovarského a Plzeňského kraje.

Kynžvart (zámek)

tel./fax: 354 691 269 / e-mail: kynzvart@loket.npu.cz / www.zamek-kynzvart.eu

Rakouský státní kancléř Clemens W. L. kníže von Metternich-Winneburg (1773–1859) soustředil do svého kabinetu kuriozit a zámecké knihovny na zámku Kynžvart obrovské množství sbírkových předmětů. Mezi tisíci exponáty jsou například osobní předměty královny Marie Antoinetty, císařovny Marie Terezie, císaře Napoleona a mnoha dalších osobností, archeologické vykopávky z Pompejí, dvě staroegyptské mumie, desítky zbraní i nejstarší optické a měřicí přístroje či sbírka posledního chebského kata Karla Hussa. Numizmatická sbírka 11 000 mincí obsahuje i 2 000 vzácných mincí antických. Zámek Kynžvart byl zapsán na seznam Evropského dědictví.

13.–14. 6. 2009 proběhl VIII. obnovený ročník tradičního řemeslného jarmarku s předváděním výroby a prodejem zboží. 1. 10. 2009 byl na zámku Kynžvart za účasti ministra kultury Václava Riedlbaucha slavnostně otevřen studijní depozitář mobiliárních fondů.

Valeč (zámek)

tel.: 353 399 731 / e-mail: valec@loket.npu.cz
částečně zpřístupněno, park celoročně

Zámek s částečně dochovaným unikátním barokním parkem s množstvím plastik z dílny Matyáše Bernarda Brauna, teatrem, iluzivními branami, letohrádkem a pozůstatky barokních kaskád. Součástí areálu je také barokní skvost – kostel a sloup Nejsvětější Trojice. V současné době prochází celý areál rozsáhlou rekonstrukcí, park je však veřejnosti přístupný celoročně. Ve dnech 16.–17. 5. 2009 probíhaly na zámku Valeč Slavnosti květů, 7.–9. 8. pak hudební festival Povaleč.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem
Masarykova 633, 400 01 Ústí nad Labem
doručovací adresa: P.O.Box. č.11, 403 40 Ústí nad Labem
tel.: 472 704 800, 725 715 385, fax: 472 704 888
e-mail: usti@usti.npu.cz / www.npu.cz

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem je státní příspěvkovou organizací, která má působnost na území Ústeckého kraje. Byl zřízen s účinností ode dne 1. ledna 2003 na dobu neurčitou podle zákona, rozhodnutím Ministerstva kultury ČR. Územní odborné pracoviště v Ústí nad Labem přímo spravuje 15 objektů ve vlastnictví ČR, 11 z nich je zpřístupněno veřejnosti. Rotundu sv. Jiří na Řípu pracoviště prezentuje na základě smlouvy.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Benešov nad Ploučnicí (zámek)

tel./fax: 412 586 795 / e-mail: zamek.benesov@usti.npu.cz
www.zamek-benesov.cz

V Benešově nad Ploučnicí se dochoval velmi významný komplex dvou samostatných zámeckých celků – Horního a Dolního zámku, k nimž můžeme připojit ještě třetí doklad jedinečné renesanční architektury, přílehlý farní kostel Narození Panny Marie. Všechny tři stavby spojuje šlechtický rod Salhausenů. Pro veřejnost byl dolní zámek zpřístupněn v roce 1961, Horní zámek pak díky systematickému úsilí památkářů v roce 1999. Jedinečnou renesanční podobu obou zámeckých objektů citlivě doplňují zdejší expozice dobového nábytku, porcelánu, zbraní, obrazů a grafik i uměleckých řemesel, evokující život drobné šlechty na panském sídle v 16. až 17. století. Na zámku v roce 2009 proběhl Benešovský slunovrat, pravidelně se konaly také noční prohlídky.

Duchcov (zámek)

tel.: 417 835 301 / e-mail: zamek.duchcov@usti.npu.cz, zamekdux@seznam.cz / www.zamek-duchcov.cz

V areálu zámku kdysi stál románský hrad Hradišín. Na dvě následná období gotické výstavby navázala dvě období renesanční, pražský arcibiskup Jan Bedřich z Valdštejna s architektem Jeanem Baptistem Matheyem pak zahájili několik etap barokní výstavby, kterou ozdobil i slavný sochař českého baroka Matyáš Bernhard Braun. Nejvýznamnějším interiérem je Valdštejnský sál s galerií předků a freskou Václava Vavřince Reinera. Stěžejní osobností turistického zájmu je Giacomo Casanova, který v Duchcově strávil jako hraběcí knihovník posledních 13 let života a napsal zde své světově proslulé Paměti. Na zámku se konaly Casanovské slavnosti, amatérská pěvecká soutěž Růže pro Casanovu a čtyři sezónní výstavy.

Házmburk (hrad)

tel: 606 175 052 / e-mail: hrad.hazmburk@usti.npu.cz / www.hrad-hazmburk.cz

Hrad vybudovali kolem roku 1250 Lichtemburkové. V roce 1335 ho získal český král Jan Lucemburský, ale vzápětí prodal Zbyňku Zajícovi z Valdeka. Zajícové z Házmburka patřili zvláště ve 14. a 15. století k nemocnějším rodům v království a jejich sídelní hrad byl významnou oporou krále a církve. Od konce 15. století jeho význam pomalu upadal, zejména proto, že Zajícové přesídlili do nového sídla v Budyni nad Ohří, kde vybudovali honosný renesanční zámek. Hrad Házmburk drželi až do roku 1558, kdy ho pustý prodali Lobkovicům. Od té doby hrad chátral a dnes jeho zálou slávu připomíná pouze malebná zřícenina, která je významnou krajinnou dominantou. Nově zpřístupněná Bílá věž dnes slouží jako rozhledna.

V roce 2009 na Házmburku proběhl Dětský den, velikonoční výstava a výstava fotografií.

Jezeří (zámek)

tel./fax: 476 734 338 / e-mail: krejcova@usti.npu.cz,
zamek.jezeri@usti.npu.cz / www.zamek-jezeri.cz
částečně zpřístupněno

Středověký hrad Eisenberg proměnil v renesanční zámek Mikuláš Hochhauser z Hochhausu. V roce 1623 získali konfiskované sídlo Lobkovicové. Od roku 1802 bylo v provozu zámecké divadlo, proslulosti dosáhla zámecká kapela, velký význam měla i hudební škola. Po únoru 1948 byl zámek konfiskován a v 50. letech sloužil armádě. Nakonec měl být likvidován kvůli důlní činnosti, ale v roce 1987 byl zachráněn díky dobře zorganizované kampani. V současné době prochází postupnou obnovou.

V roce 2009 bylo nově do prohlídkové trasy zařazeno apartmá kněžny, které je tvořeno tzv. Malým salonem, pracovnou, šatnou, koupelnou a samostatnou ložnicí kněžny. V zámecké kočárovně pak byla prezentována výstava kočárů, saní a zemědělských strojů a nástrojů.

Krásný Dvůr (zámek)

tel. 415 210 036 / e-mail: zamek.krasnydvur@usti.npu.cz / www.krasny-dvur.cz

Původně renesanční tvrz z poloviny 16. století nechal v letech 1720–1724 tehdejší majitel František Josef Černín přestavět ve stylu vrcholného baroka. Autorem projektu byl pražský architekt František Maxmilián Kaňka. V letech 1788–1793 založil Jan Rudolf Černín u zámku rozsáhlý anglický park podle projektu zahradního architekta Rudolfa Födische, který byl prvním svého druhu v Čechách. V expozici jsou interiéry s dobovým zařízením a sbírkami skla, kamenin a hodin a významná knihovna. Zajímavostí je barokní obrazový soubor 42 psích portrétů od P. V. Bergera.

V roce 2009 na zámku probíhaly oživé prohlídky s historickými postavami, řada koncertů, výstav a divadelních vystoupení.

Libochovice (zámek)

tel.: 416 591 443 / e-mail: zamek.libochovice@usti.npu.cz

www.zamek-libochovice.cz

Libochovický zámek stojí na místě starší gotické tvrze, kterou nechal v letech 1560–1564 Jan z Lobkowitz přestavět zprvu na renesanční zámek. Pozdější majitel Gudakar z Dietrichštejna ho nechal v letech 1682–1690 přestavět barokně. Autorem architektonického návrhu byl proslulý italský stavitel Antonio della Porta. V roce 1685 byla u zámku založena okrasná zahrada. Na objektu je k vidění klasická interiérová instalace se sbírkami vzácných gobelinů, skla, porcelánu a unikátní barokní kachlová kamna. Na výzdobě hlavního tzv. Saturnova sálu se podíleli italsí štukatéři i sochař Jan Brokof. Zámek je významný i jako rodiště významného českého vědce Jana Evangelisty Purkyně.

V roce 2009 v Libochovicích proběhla kromě dalšího výstava bonsajů, akce Strašidelná sklepení či Dětský den.

Most – kostel Nanebevzetí Panny Marie

tel.: 476 707 364 / e-mail: kostel.most@usti.npu.cz

Poté, co byl při rozsáhlém požáru města v roce 1515 zničen původní kostel, zahájil o dva roky později stavitel Jörg z Maulbornu výstavbu kostela nového podle plánů architekta Jakuba Heilmanna ze Schweinfurtu. Nový chrám s hranolovou věží v hlavním průčelí a předsíní na severní straně se stal stavitelským skvostem. V roce 1964 bylo rozhodnuto o likvidaci historického města Mostu z důvodů důlní činnosti; zásluhou tlaků odborné veřejnosti vydala vláda roku 1971 usnesení o záchraně kostela formou transferu. V roce 1975 byl unikátní přesun na místo vzdálené 841,1 metru uskutečněn. V bývalých bočních kaplích je instalována expozice gotického a renesančního umění severozápadních Čech, v suterénu přiléhá k původní kryptě z let 1280–1325 moderní výstavní prostor Státní galerie výtvarného umění v Mostě.

V kostele proběhla v roce 2009 mimo jiné řada koncertů.

Ploskovice (zámek)

tel./fax: 416 749 092 / e-mail: zamek.ploskovice@usti.npu.cz / www.zamek-ploskovice.cz

Současný zámek nechala vybudovat v letech 1720–1730 ve stylu vrcholného baroka princezna Anna Marie Františka Toskánská z rodu vévodů Sasko-Lauenburských. V roce 1805 přechází panství do soukromého majetku toskánské větve Habsburků a od roku 1849 se stává letním sídlem odstoupivšího rakouského císaře Ferdinanda I. Habsburského, posledního českého korunovaného krále. Zámek je zpřístupněn veřejnosti od konce 60. let 20. století. V současné době je pro návštěvníky otevřena dobová interiérová instalace poloviny 19. století, která navozuje atmosféru letních pobytů penzionovaného císařského páru. Dále jsou zpřístupněny umělé barokní vodní jeskyně – „grotty“ a zámecký park.

V roce 2009 za zámku probíhaly Prohlídky s princeznou, divadelní večery pod širým nebem či keramické trhy.

Říp – rotunda sv. Jiří

tel: 724 663 757 / e-mail: rotunda.rip@usti.npu.cz,
j.voves@quick.cz

Říp je nej památnější českou horou a trvalým symbolem našich národních dějin. Na vrcholu kopce stojí o samotě románská rotunda, obnovená v roce 1126 na věčnou paměť vítězné bitvy knížete Soběslava I. proti římskému císaři Lotharovi v bitvě u pohraničního Chlumce. Kaple je zasvěcená nejen patronu Přemyslovců sv. Jiří, ale i patronu země české sv. Vojtěchovi. Rotunda s polokruhovou apsidou a válcovou západní věží dovršuje a uzavírá vývoj podobných staveb v Čechách. Uvnitř rotundy byla v roce 1870 umístěna socha sv. Jiří s drakem od českého sochaře Bernarda Otto Seelinga. Již od 16. století se zde koná tradiční jarní pouť k uctění svátku sv. Jiří.

Velké Březno (zámek)

tel./fax: 475 228 331 / e-mail: zamek.velkebrezno@usti.npu.cz
www.zamek-vbrezno.cz

Roku 1841 získal Velké Březno hrabě Karel Chotek, který zde v následujícím roce začal budovat nový zámek v podobě pozdně empírové vily. Zámek, který je jednou z nejmladších feudálních staveb v Čechách, byl v období po roce 1885 přestavěn v romantickém novorenesančním slohu, zvýšen o podkroví a doplněn charakteristickou čtverhrannou věží; poslední stavební úpravy jsou ohraničeny rokem 1910. Tradici rodiny Chotků, z níž pocházela rovněž Žofie, manželka následníka rakouského trůnu arcivévody

Františka Ferdinanda d'Este, připomíná interiérová zámecká expozice včetně hlavního sálu, jídelny, Chotkovy pracovny i knihovny. Během roku 2009 na zámku probíhaly prohlídky v kostýmech, oživilé prohlídky či například vinné trhy.

Zubrnice – soubor staveb lidové architektury

tel.: 475 228 267

e-mail: skanzen.zubrnice@usti.npu.cz
www.zubrnice.cz

Soubor lidové architektury v Zubrnici je nejmladším skanzenem v České republice. Jeho základem je stará vesnice ležící v klínu kopců Českého středohoří. Pro muzejní účely jsou využívány nejhodnotnější stavby ve středu obce, které se průběžně doplňují o drobné přenášené objekty. Od roku 1988 je veřejnosti zpřístupněn komplex roubené zemědělské usedlosti s interiérovými a exteriérovými expozicemi včetně unikátní teplovzdušné sušárny na ovoce. Dále je možno navštívit expozici vesnické školy, starý obchod i pravidelné výstavy v kostele sv. Maří Magdaleny. Nedaleko Zubrnice je malé nádraží s muzejní expozicí železniční dopravy.

Nově byly v roce 2009 na objekty zařazeny edukativní programy, především pro mateřské školy. Kromě dalšího proběhl rovněž zubnický jarmark.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V LIBERCI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Liberci
Jablonecká 642/23, 460 01 Liberec 1
tel.: 485 222 411, fax: 485 222 420
e-mail: liberec@liberec.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Liberci má působnost v Libereckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 2 243 nemovitých kulturních památek, 1 242 movitých kulturních památek, 8 vesnických památkových rezervací, 15 městských památkových zón, 10 vesnických památkových zón a 2 krajinné památkové zóny. V přímé správě pracoviště je 8 státních památkových objektů příslušných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bezděz (hrad)

tel./fax: 487 873 131 / e-mail: bezdez@liberec.npu.cz
www.hrad-bezdez.eu

Královský hrad z 13. století lákal první turisty k romantickým výletům už v průběhu 19. století. Dnešní návštěvníci mohou spatřit architektonicky ojedinělou gotickou kapli v královském paláci či rytířskou síň v nejvyšším poschodí velké věže, z níž se nabízí jedinečný rozhled do okolní krajiny.

V březnu 2009 byl zahájen 6. ročník putování po stopách K. H. Máchy Máchovi v patách trasou podél hradčanských rybníků. Ukončení proběhlo nočním výstupem na hrad Bezděz po Máchově stezce.

Frýdlant (hrad, zámek)

tel.: 482 312 130 / e-mail: frydlant@liberec.npu.cz / www.zamek-frydlant.cz

Nejdéle přístupný památkový objekt u nás (od roku 1801) připomíná slavného Albrechta z Valdštejna. Vedle tradičně zpřístupněných prostor, jakými jsou zbrojnice či místnost se sbírkou dýmek, zaujme návštěvníky zámecká kuchyně s funkčním sporákem, přepychově zařízená koupelna nebo výjimečné pokoje v mansardě.

V dvouletých intervalech se zde odehrávají Valdštejnské slavnosti – oslavy na památku nejslavnějšího majitele frýdlantského panství. Probíhají v rámci celého města a vybrané akce hostí areál hradu a zámku. Pestrý program zahrnoval hudební i divadelní produkci.

Grabštejn (hrad)

tel.: 482 724 301 / e-mail: grabstejn@liberec.npu.cz / www.hrad-grabstejn.cz

V posledních letech prošel hrad náročnou rekonstrukcí, která odvrátila těžké zanedbání z doby, kdy náležel do vojenského prostoru. Perlou mezi interiéry je renesanční kaple sv. Barbory s bohatou malířskou výzdobou. Díky vrcholící obnově se podařilo ve vybraných interiérech odkrýt výmalby z různých slohových etap, art deco nevyjímaje. Na hradním festivalu divadel, hudby, šermířů, pohádek a řemesel Grabštejnské létohrádky předvedl své umění Teatr Víti Marčíka, orchestr Péro za kloboukem, šermíři Adorea nebo Vladimír Merta. Příjemnou atmosféru dotvářelo dobové tržiště s historickou krčmou.

Hrubý Rohozec (zámek)

tel./fax: 481 321 012 / email: hrubyrohozec@liberec.npu.cz
www.hruby-rohozec.eu

V roce 2009 byly zahájeny práce na nové prohlídkové trase s cílem situovat interiéry zámku do období první republiky. S detailní přesností se na základě dobových fotografií daří obnovit apartmá majitelů zámku v 1. patře či hostinské pokoje o patro výše. Na své si přijdou zejména milovníci historie každodenního života (dobový trezor, toaleta apod.).

Územní odborné pracoviště v Liberci ve spolupráci s Libereckým krajem vyhlásilo na letní prázdniny výtvarnou soutěž pro děti Namaluj si svůj hrad. Obrázky od více jak padesáti dětí byly během září vystaveny v prostorách zámku, kde byla na závěr vybrána desítkta vítězů.

Lemberk (zámek)

tel./fax: 487 762 305 / e-mail: leMBERK@liberec.npu.cz
www.zamek-leMBERK.cz

Nejstarší historie zámku je spjata se sv. Zdislavou, jejíž tradiční světnička je zde dodnes k vidění. Dominantou Lemberku je honosný barokní sál s nástrojnými výjevy z třicetileté války, který byl po letech restaurování opět představen veřejnosti. Lákadlem jsou také nově otevřené prostory v přízemí (zbrojnice, salony dokumentující bydlení rodiny Liebiegů).

V rámci mimořádných prohlídek byl zpřístupněn Rytířský sál, který již několik let prochází náročnou rekonstrukcí. Po mnoha letech směli návštěvníci obdivovat působivou barokní štukaturu i zrestaurované olejomalby s výjevy z třicetileté války tvořící výzdobu stropu.

Sychrov (zámek)

tel.: 482 416 011 / e-mail: sychrov@liberec.npu.cz
www.zamek-sychrov.cz

Současnou podobu ve stylu romantické gotiky vtisknul zámku kníže Kamil z Rohanu. V hlavní budově jsou zpřístupněny téměř všechny místnosti, zahrnující kapli, schodišťovou halu, soukromé pokoje knížete a kněžny, přepychové královské apartmá, prostory k zábavě a reprezentaci vrcholící velkou jídelnou.

Již podeváté „ovládli“ zámecký park Skoti díky tradičním Skotským hrám, které patří k největším v Evropě. Vedle klasické těžkoatletické soutěže soupeřili o přízeň diváků interpreti irské hudby, konala se rovněž mezinárodní soutěž skotských dudáků.

Trosky (hrad)

tel./fax: 481 313 925 / e-mail: trosky@liberec.npu.cz / www.hrad-trosky.eu

Tento symbol Českého ráje pochází z konce 14. století, kdy byl hrad založen pány z Vartemberka. Při prohlídce má návštěvník možnost seznámit se s jeho bohatou historií hradu a vystoupat na hradní věž Babu a vyhlídku pod věží Panna. Obě skýtají jedinečné výhledy na široké okolí.

Na 2. ročníku festivalu trampských písní Trosecký širák, který se konal v roce 2009 na nádvoří hradu, zazněly opět písně dlouhých cest a toulavých bot v podání známých trampských kapel. Hudební vystoupení doplnily ukázky šermířského umění nebo povídání o dějinách trampingu.

Zákupy (zámek)

tel./fax: 487 857 278

e-mail: zakupy@liberec.npu.cz

www.zamek-zakupy.cz

Zámek byl po roce 1848 upraven jako letní rezidence bývalého rakouského císaře Ferdinanda I. Přiléhá k němu francouzská zahrada a přírodně-krajinářský park.

Park zákupského zámku se stal již po šesté dějištěm setkání umělců se zdravotním postižením a kulturní veřejností, akce Tvoříme duši... Regionální projekt byl uspořádán ve spolupráci se sdružením Artefaktum a Centrem pro zdravotně postižené Libereckého kraje.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V JOSEFOVĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Josefově
Okružní 418, 551 02 Jaroměř – Josefov
tel.: 491 509 539, fax: 491 814 382
e-mail: josefov@josefov.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Josefově má působnost v Královéhradeckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 2 996 nemovitých kulturních památek, 2 107 movitých kulturních památek, 7 památkových rezervací a 34 památkových zón. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hrádek u Nechanic (zámek)

tel.: 495 441 244
e-mail: info@hradekunechanic.cz
www.hradekunechanic.cz

Zámek Hrádek u Nechanic byl postaven jako reprezentační a letní sídlo hraběcího rodu Harrachů v letech 1837–1857 Františkem Arnoštem hrabětem z Harrachu. Jako předloha pro stavbu romantického zámku posloužil projekt vypracovaný anglickým architektem Edwardem Bucktonem Lambem ve stylu tudorské gotiky. Současná zámecká expozice je ukázkou bydlení šlechty ve 2. polovině 19. století v původním historickém zařízení.

V září uspořádala správa zámku společně s Krkonošským muzeem v Jilemnici komponovaný pořad Z myšlenek českého kavalíra věnovaný osobnosti Jana Nepomuka Františka hraběte Harracha. Celý pořad hudebně doprovázelo Klasické dechové trio.

Hospital Kuks

tel./fax: 499 692 161
e-mail: hospital.kuks@josefov.npu.cz
www.hospital-kuks.cz

Barokní komplex v údolí řeky Labe založil hrabě František Antonín Špork. Stavba Kuksu byla zahájena roku 1692 Giovanni Battistou Aliprandim. Na levém břehu byla vybudována lázeňská část, na pravém břehu byl postaven hospital s kostelem Nejsvětější Trojice a hraběcí hrobkou. Prostor před průčelím kostela a hospitalu zdobí sochy Ctností a Neřestí z dílny Matyáše Bernarda Brauna.

Náchod (zámek)

tel./fax: 491 426 201 / e-mail: zamek.nachod@josefov.npu.cz
www.zamek-nachod.cz

Na přelomu 16. a 17. století byl za vlády bohatého rodu Smiřických pozdně gotický hrad založený Hronem z rodu Načera-ticů v polovině 13. století přestavěn na renesanční zámek. Roku 1634 se majitelem zámku stal Ottavio Piccolomini. V době vlády Piccolominiů prošel zámek rozsáhlými barokními a ro-kokovými přestavbami. Interiéry zdobí vzácné soubory brusel-ských tapiserií.

Opočno (zámek)

tel.: 494 668 216 / e-mail: info@zamek-opocno.cz
www.zamek-opocno.cz

Renesanční zámek nad údolím Zlatého potoka stavěl na zákla-dech gotického hradu český šlechtický rod Trčků z Lípy v 2. po-lovině 16. století. V 17. století zámek získali Colloredové, kteří upravili nejen interiéry zámku, ale také hospodářsky využívané údolí v krajinářský park s romantickými stavbami. Mezi nej-atraktivnější části zámeckých sbírek patří kolekce zbraní a obra-zárna s díly benátských a neapolských mistrů 16.–18. století. Výstava ručního hasebního nářadí ze sbírek Státního zámku v Opočně Pod ochranou svatého Floriána (18. 4. – 30. 9. 2009), umístěná na arkádovém nádvoří, byla ukázkou ojedinělých, málo dochovaných technických exponátů.

Ratibořice (zámek)

tel./fax: 491 452 123 / e-mail: info@zamekratiborice.cz / www.zamekratiborice.cz

Zámek vystavěl v letech 1702–1708 kníže Lorenzo Piccolomini jako barokní sídlo italského typu. Vévodkyně Kateřina Zaháňská zámek v letech 1825–1826 upravila na letní sídlo. Poslední stavební úpravy provedla v 2. polovině a začátkem 20. století kní-zata Schaumburg-Lippe. Reprezentační i soukromé pokoje jsou zařízeny v duchu 1. poloviny 19. století.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVIŠTĚ
V PARDUBICÍCH**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Pardubicích
Zámek 4, 531 16 Pardubice
tel.: 466 797 711, fax: 466 797 779
e-mail: info@pardubice.npu.cz / web: www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Pardubicích má působnost v Pardubickém kraji. V jeho spádovém území se nacházelo k 31. 12. 2009 2 107 nemovitých kulturních památek, 3 239 movitých kulturních památek, 19 městských památkových zón, 3 vesnické památkové zóny, 15 ochranných pásem, 3 městské památkové rezervace, 1 vesnická památková rezervace, 1 krajinná památková zóna, 1 památka UNESCO a 7 národních kulturních památek. V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Kunětická hora (hrad)

tel.: 466 415 428 / e-mail: kunetickahora@pardubice.npu.cz
www.hrad-kunetickahora.cz

Charakteristickou dominantu rovinatého pardubického kraje tvoří odedávna vrch s doloženým osídlením již v pravěku. Existenci rozsáhlého středověkého hradu lze pak předpokládat již ve druhé polovině 14. století. V roce 1491 přešla Kunětická hora do majetku Viléma z Pernštejna a do roku 1548 byla provedena největší přestavba hradu v pozdně gotickém a renesančním duchu. Na konci třicetileté války byl hrad dobyt švédskými vojsky. Vypálený a vypleněný začal podléhat zkáze, kterou urychlila i těžba kamene. Po jejím zastavení, ve 20. a 30. letech 20. století, byla provedena zásadní rekonstrukce objektu podle projektu architekta Dušana Jurkoviče.

Litice (hrad)

tel.: 465 320 627 / e-mail: litice@pardubice.npu.cz
www.hrad-litice.cz

V době kolonizace Podorlicka ve 13. století bylo založeno několik hradů, mezi nimi i Litice. Hrad dostal název po původním rodovém sídle Drslaviců a dosáhl svého vrcholu za Jiřího z Poděbrad, po přestavbě ve druhé polovině 15. století. Na významu ztrácí za Pernštejnů, na počátku 16. století. Hrad je definitivně opuštěn pány z Bubna v 17. století, když ti jako své sídlo volí zámek v Žamberku. Stavba padá a postupně se mění v malebnou zříceninu. První snahy o rehabilitaci památky přichází koncem 19. století a vrcholí zastřešením hradního paláce ve 30. letech 20. století.

Litomyšl (zámek, památka UNESCO)

tel.: 461 615 067 / e-mail: litomysl@pardubice.npu.cz

www.zamek-litomysl.cz

Zámek v Litomyšli, perla vrcholné renesance, byl postaven mezi léty 1568–1581 Vratislavem z Pernštejna. Staviteli byli mistři italského původu Giovanni Battista Aostalis a Ulrico Aostalis. Do podoby zámku se na počátku 18. století zapsali i Trauttmansdorfové. Na konci 18. století – za Valdštejnů-Vartemberků – bylo zbudováno zámecké divadlo, které dnes patří k nejstarším dokladům památek tohoto druhu v Evropě. V roce 1824 se v rodině sládka zámeckého pivovaru, Františka Smetany, narodil světoznámý skladatel Bedřich Smetana. Komplex zámku a historického centra města byl v roce 1999 zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Slatiňany (zámek)

tel.: 469 681 112 / zamek.slatinany@tiscali.cz / www.zamek-slatinany.cz

Již ve 13. století je ve Slatiňanech zmiňována gotická tvrz. V 2. polovině 16. století byl Ulricem Aostalisem de Salou vystavěn renesanční zámek. Významné přestavby a rozšíření se zámek dočkal v 19. století díky šlechtickému rodu Auerspergů. Během 13.–18. století se na slatiňanském panství vystřídalo více než 30 majitelů.

Od poloviny 20. století je v zámku umístěna světově ojedinělá hipologická sbírka. Základem expozice, kterou vytvořil prof. František Bílek, DrSc., jsou obrazy a kulturní předměty rodu Auerspergů. Rozlehlý zámecký park s romantickým jezírkem vybízí k příjemným procházkám, které návštěvníky mohou zavést k ohradě s koňmi převalskými a k hřebčinu s koňmi starokladrubskými.

Vysočina (soubor lidových staveb)

tel./fax: 469 326 415 / e-mail: slsvysocina@pardubice.npu.cz / www.vesely-kopec.eu

Soubor lidových staveb Vysočina je jedinou rozsáhlejší expozicí lidového stavitelství v Pardubickém kraji. Jeho nejznámější a nejstarší (1972) částí je Veselý Kopec. Návštěvníci zde naleznou doklady bydlení a hospodaření drobných zemědělců od poloviny

19. do poloviny 20. století a kolekci technických staveb na vodní pohon. Stavby jsou zasazeny v původním krajinném prostředí. Další částí SLS Vysočina je památková rezervace lidové architektury Betlém v Hlinsku. Jedná se o jedinečný urbanistický celek roubených domků drobných řemeslníků ve středu města, v nichž zájemci naleznou nejen expozice bydlení, dílen a tematické výstavy, ale i příjemná místa pro posezení u čaje, kávy, dobrého jídla, případně si mohou nakoupit hudební nástroje, upomínkové předměty, bylinky apod. K SLS Vysočina dále patří objekt vodního kovacního hamru v osadě Svobodné Hamry, který připomíná zdejší zaniklou železářskou výrobu.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V TELČI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Telči
Slavatovská 98, 588 56 Telč
tel. 567 213 116, tel./fax 567 243 655
e-mail: sekretariat@telc.npu.cz
www.npu.cz, www.npu-telc.eu

Územní odborné pracoviště v Telči má působnost v kraji Vysočina. V jeho spádovém území se nachází 3 041 nemovitých a 2 048 movitých kulturních památek, 6 památkových rezervací, 28 památkových zón a krajinná památková zóna Náměštsko. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO jsou zapsány: Telč – historické jádro města, Zelená hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého, Třebíč – soubor židovské čtvrti, židovského hřbitova a baziliky sv. Prokopa.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Jaroměřice nad Rokytnou (zámek)

tel./fax.: 568 440 237 / e-mail: jaromerice@telc.npu.cz / www.zamek-jaromerice.cz

Barokní komplex v Jaroměřicích je řazen k nejmohutnějším zámeckým stavbám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Současnou podobu mu, přestavbou stávajícího renesančního zámku a připojením parteru ve francouzském stylu, vtiskl architekt Jan Prandtauer. Na parter v 19. století navázal anglický park.

V červnu roku 2009 připravila správa zámku rozšířený program prohlídek pro školní výlety. Zahrnoval divadelní představení, prohlídku výstavy Hračky našich babiček, prohlídku zámku s pomocí pracovních listů a parku s výkladem o antických bozích.

Lipnice (hrad)

tel.: 569 486 189 / e-mail: lipnice@telc.npu.cz / www.hrad-lipnice.cz

Založení hradu je datováno na počátek 14. století. Charakterizují jej dvojice hradních paláců a monumentálních obytných věží. V interiérech je možné obdivovat množství pozdně gotických prvků. Výjimečná je též hradní kaple sv. Vavřince se zachovanými figurálními klenebními konzolami z 1. čtvrtiny 14. století.

Událostí sezony se na přelomu září a října stalo natáčení koprodukčního historického filmu Faust dle dramatické předlohy J. W. Goetha.

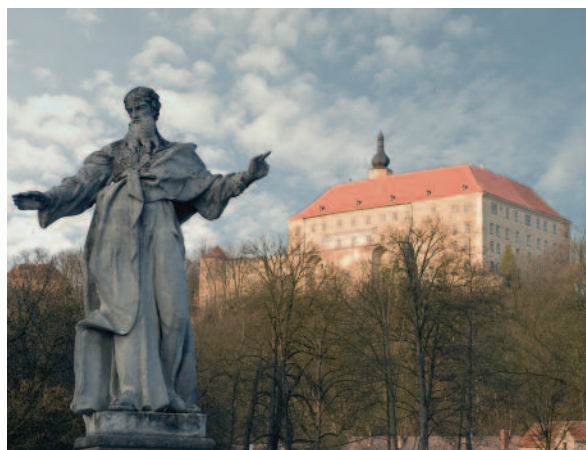
Náměšť nad Oslavou (zámek)

tel./fax.: 568 620 319 / e-mail: namest@telc.npu.cz

www.zamek-namest.cz

Renesanční zámek byl budován Žerotíny v letech 1565–1578. Pozdější přestavby, Werdenberků v 70. letech 17. století a Haugwitzů v 60. letech 18. století, se dotkly pouze interiérů. V roce 1946 byl zámek přebudován na letní sídlo prezidenta Beneše. Dnes zde mj. najdeme unikátní kolekci tapisérií či bohatou zámeckou knihovnu.

Pod záštitou MK ČR a za finanční spoluúčasti EU zde ve dnech 26.–28. 6. 2009 proběhl 4. ročník bienále Letního mezinárodního setkání výtvarníků a výstavy plastik, kterého se zúčastnilo 45 autorů ze 6 zemí.

Telč (zámek, UNESCO)

tel.: 567 243 821 / e-mail: telc@telc.npu.cz / www.zamek-telc.eu

Renesanční zámek vznikl z iniciativy Zachariáše z Hradce, a to v několika etapách přestavbou gotického hradu pod vedením stavitelských mistrů Leopolda Esterreichera, Antonína Vlacha a Baltazara Maggiho z Arogna. Jedinečnost architektury korunují dobové interiéry. Nejvýznamnější je výzdoba slavnostních sálů: Zlatého, Modrého a Rytířského, s kazetovým, bohatě vyřezávaným dřevěným stropem. Komplex zámku a historického centra města je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Zelená hora (památkový areál, UNESCO)

tel.: 566 622 855 / e-mail: zel.hora@telc.npu.cz

www.zelena-hora.eu

Unikátní stavba ve stylu barokní gotiky architektka Jana Blažeje Santiniho-Aichela leží na návrší východně od bývalého cisterciáckého kláštera u Žďáru nad Sázavou. Celek, postavený na půdorysu tvaru pěticípé hvězdy, i každý jednotlivý detail stavby odkazují k osobě světce a mučedníka Jana Nepomuckého. Areál kostela je zapsán na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

V rámci oslav dnů Evropského kulturního dědictví se zde 18. 9. 2009 uskutečnil koncert duchovní hudby. Vystoupil Pěvecký sbor jihočeských učitelek pod vedením sbormistra Theodora Pártla a jejich hostů.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V BRNĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Brně
Nám. Svobody 8, 601 54 Brno
tel.: 542 536 111, fax: 542 536 217
e-mail: brno@brno.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Brně má působnost na území Jihomoravského kraje a spadá pod něj 7 okresů, 21 obcí s rozšířenou působností a 673 obcí. Na území Jihomoravského kraje se nachází celkem 8 865 kulturních památek, 26 národních kulturních památek, 4 249 nemovitých kulturních památek, 4 616 movitých kulturních památek, 3 městské památkové rezervace, 12 městských památkových zón, 9 vesnických památkových zón a 3 krajinné památkové zóny.

Na území v působnosti územního odborného pracoviště v Brně se nacházejí 2 památky zapsané na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO – Lednicko-valtický areál (zapsaný v roce 1996) a vila Tugendhat v Brně (zapsaná v roce 2002). V přímé správě pracoviště je 1 vila (od léta 2009), 9 státních zámků, 3 státní hrady a 1 hradní zřícenina.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bitov (hrad)

tel.: 515 294 736 / e-mail: bitov@brno.npu.cz
www.hradbitov.cz

Středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí byl založen na počátku 13. století a nese stopy mnoha přestaveb. Ta poslední, z poloviny 19. století, vtiskla novogotickou podobu zejména interiérum. Na hradě se nachází sbírka rakouského romantického malířství, zbrojnice či největší evropská sbírka preparovaných psů.

V roce 2009 připravená sezonní výstava Chladná krása plátové zbroje představila ukázky zbraní ze zbrojnic objektů jižní a severní Moravy a výběr zbraní z depozitáře hradu Bitova, celkem asi 700 ks. Součástí výstavy byl i odborný seminář.

Bučovice (zámek)

tel.: 517 383 135 / e-mail: bucovice@brno.npu.cz
www.bucovice-zamek.cz

Perla moravské renesanční architektury, čtyřkřídlový arkádový zámek z poloviny 16. století v přízemí s umělecky náročně pojednanou výzdobou se štukovými a malovanými ornamenty a freskami. Raně barokní kašna na nádvoří pochází z dílny vídeňského císařského okruhu. Dále je zde pravidelná francouzská zahrada se štěpníci. Sezonní výstava Historické kočárky nabídla návštěvníkům část sbírky historických dětských kočárků a vozítek v celkovém počtu 40 kusů, ze sbírky PhDr. Kamily Holáskové Ph.D.

Kunštát (zámek)

tel.: 516 462 062 / e-mail: kunstat@brno.npu.cz / www.zamek-kunstat.eu

Nejstarší původně středověké šlechtické sídlo na Moravě z počátku 13. století s viditelnými fragmenty nejstarší stavby i pozdějších přestaveb ze 17. a 19. století. Zámek je obklopen rozsáhlým anglickým parkem ze 17. století. V polovině 15. století byl rodovým sídlem pozdějšího českého krále Jiřího z Kunštátu a Poděbrad. Nejzajímavější jsou zařízené historické interiéry či kaple s bohatou výzdobou. Sezonní výstava *Astronomia nova* přiblížila osobnost významného rudolfinského matematika, astrologa a astronoma Jana Keplera, který kunštátský zámek navštívil počátkem 17. století.

Lednice (zámek)

tel.: 519 340 128 / e-mail: lednice@brno.npu.cz / www.zamek-lednice.com

Zámek zasazený do rámce francouzské zahrady s unikátním skleníkem je obklopen rozsáhlým krajinářským parkem se stovkami exotických druhů stromů a keřů. Jeho dnešní podoba je výsledkem přestavby z let 1846–1858 v duchu anglické gotiky. Interiéry zámku jsou bohatě vybaveny autentickým dobovým nábytkem. Dochovaná barokní jízdárna je dílem J. B. Fischera z Erlachu. Na zámku je ke zhlédnutí stálá výstava *Romantismus 19. století v evropském umění* a dále pokračování výstavy *Hygiena na šlechtických sídlech*.

Lysice (zámek)

tel.: 516 472 235

e-mail: lysice@brno.npu.cz

www.zameklysice.cz

Renesanční šlechtický zámek s rozsáhlou barokní a klasicistní úpravou. Nachází se v něm bohatě vybavené interiéry s exotickými předměty nebo unikátní sbírka malovaných střeleckých terčů. Dále je zde malebná zahrada a park s dřevěnou sloupovou kolonádou, oranžerií a fíkovnou.

Na zámku je k vidění rovněž stálá expozice Marie Ebner von Eschenbach, rozená Dubská – expozice věnovaná významné rakouské spisovatelce.

Milotice (zámek)

tel.: 518 619 643 / e-mail: milotice@brno.npu.cz

www.zamekmilotice.cz

Gesamtkunstwerk barokního umění. Čtyřkřídla budova s předzámčím, zahradou, rozsáhlým anglickým parkem a s bohatou sochařskou výzdobou je reprezentantem venkovského aristokratického bydlení, jehož bohaté interiéry, zejména sál předků, vyzdobili rakouští a italsí umělci. V zámecké oranžerii je k vidění stálá expozice barokního sochařství.

Pernštejn (hrad)

tel.: 566 566 101 / e-mail: pernstejn@brno.npu.cz

Mimořádně zachovalý středověký hradní areál, který za třicetileté války neúspěšně dobývala švédská vojska. Fyzicky náročnější prohlídka členitého hradu umožňuje sledovat vývoj od gotické pevnosti přes renesanční palác, barokní a klasicistní interiéry až po romantismus 19. století. Místní bílý mramor je jedinečně využit jako stavební kámen. Stálé výstavy Zámecká zahrada na hradě Pernštejně a Historie hradu a jeho majitelů, výsledek dlouholeté odborné badatelské práce Evy Škrabalové a Jakuba Škrabala, jsou každoročně doplňovány o nová zjištění.

Rájec nad Svitavou (zámek)

tel.: 516 432 013 / e-mail: rajec@brno.npu.cz / www.zamekrajec.cz

Pozdně barokní architektura francouzského typu se zahradami a rozsáhlým anglickým parkem. Noblesně vyzdobené a zařízené rodové sídlo se pyšní ucelenou sbírkou barokního malířství a grafik stejně jako rozsáhlou empírovou knihovnou. Zámecké zahradnictví se proslavilo jednou z druhově nejpočetnějších sbírek kamélií v Evropě.

Sezonní výstava Francouzská rokoková grafika je výsledkem badatelské práce Lenky Kalábové, která každoročně představí některý ze souborů bohaté grafické sbírky uložené na zámku. V sezoně 2010 výstavu převezme Moravská galerie v Brně.

Vila Stiassni

e-mail: cerbak.martin@brno.npu.cz

Městská vila manželů Alfreda a Hermine Stiassnych s velkoryse koncipovanou zahradou na ploše 30 000 m², postavená v letech 1927–1928 podle návrhu Ernsta Wiesnera, je jedním z dokladů mezinárodního významu brněnské meziválečné architektury.

Odborné dny ve vile Stiassni (Dny evropského dědictví 2009, 18. a 19. září) umožnily odborné i laické veřejnosti dozvědět se informace o vile, o jejich stavebnících a architektovi,

a to v přednáškách Lenky Kudělkové a při komentovaných prohlídkách Elišky Lyskové a Karla Doležela. Služby průvodců poskytovali studenti 2., 3. a 4. ročníku fakulty architektury VUT v Brně.

Uherčice (zámek)

tel.: 515 298 396 / e-mail: uhercice@brno.npu.cz / www.zamek-uhercice.cz

Rozsáhlý renesanční areál zámku se zahradami a anglickým parkem, přestavovaný ve stylu baroka významnými italskými architekty a umělci. Zámek, který leží na samé hranici s Rakouskem a v pásmu železné opony a který byl odsouzen k zániku, prochází postupnou a náročnou obnovou, kterou mají návštěvníci možnost sledovat takřka v přímém přenosu.

Fotografická panelová výstava Uherčice v běhu 20. století spolu s odhalením restaurované sochy Alegorie zimy byly hlavními body slavnostního zahájení sezony 2009. To proběhlo za účasti místopředsedkyně Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Miroslavy Němcové, poslance za Jihomoravský kraj Bohuslava Sobotky, starosty obce Uherčice, zástupců ústředního pracoviště i územních pracovišť NPÚ a zástupců města Znojma i Jihomoravského kraje.

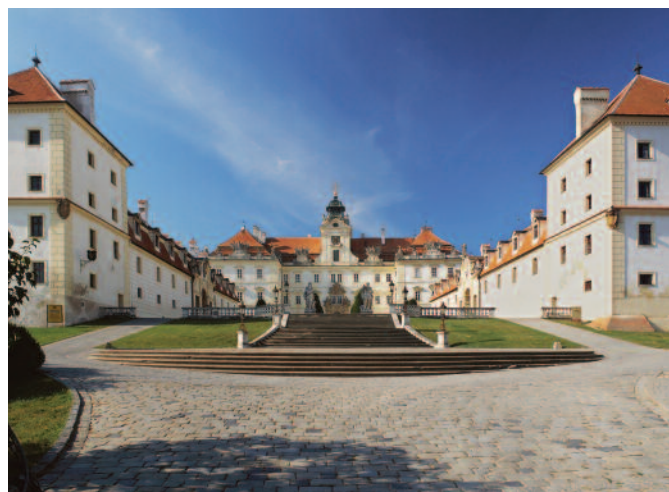

Valtice (zámek)

tel.: 519 352 423 / e-mail: valtice@brno.npu.cz
www.zamek-valtice.cz

Zámek byl od roku 1560 až do roku 1945 hlavním rezidenčním sídlem Liechtensteinů. Na jeho architektonické podobě se po staletí podíleli nejlepší italský, rakouští i moravští umělci. Zámecké interiéry byly přístupné návštěvníkům už od 19. století, vždy v době, kdy majitelé pobývali mimo rezidenci.

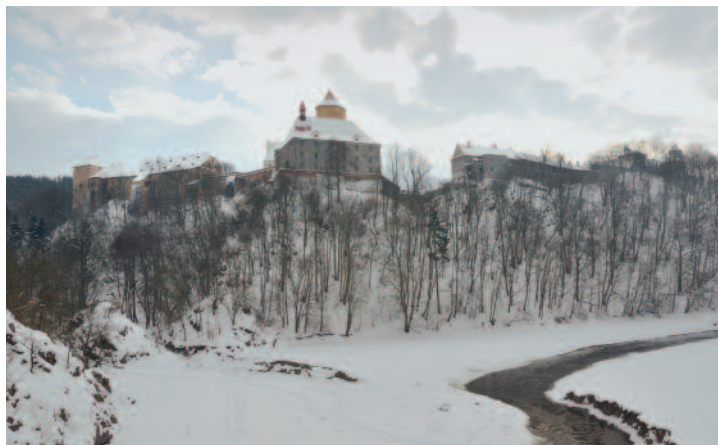
Výstava Rytíři Řádu Zlatého rouna na Moravě představila historii, vybrané moravské nositele a inspirace Řádu Zlatého rouna na Moravě. Expozice je výsledkem týmové badatelské práce Lenky Kalábové a Michala Konečného.

Veveří (hrad)

tel.: 549 420 164 / e-mail: veveri@brno.npu.cz
www.veveri.cz

Zeměpanský hrad vybudovaný před polovinou 13. století prožíval největší slávu ve století 14., kdy byl jedním ze sídel moravských markrabat z rodu Lucemburků. Na začátku 20. století zde pobýval i příští britský premiér Winston Churchill. Hrad ležící uprostřed lesů nedaleko Brna se majestátně tyčí nad vodní plochou přehradní nádrže s výletní lodní dopravou.

Vranov nad Dyjí (zámek)

tel.: 515 296 215 / e-mail: vranov@brno.npu.cz / www.zamekvranov.cz

Původně středověký královský hrad na skále nad řekou Dyjí. Dnešnímu baroknímu zámku obklopenému přírodním parkem dominuje impozantní oválná architektura sálu předků, který pro rod Althannů vystavěl J. B. Fischer z Erlachu a freskami vyzdobil J. M. Rotmayr. Reprezentativní, bohatě zdobené interiéry dokumentují šlechtické bydlení 18. a 19. století.

Sezonní výstava Vranovská kamenina (210 let od založení továrny) je již jedenáctou v řadě sezonních výstav, které si kladou za cíl tematicky prezentovat poklady depozitárních fondů pořadajícího zámku i mnoha dalších hradů a zámků, galerií a muzeí.

Nový Hrádek (zřícenina)

tel.: 515 296 215 / e-mail: vranov@brno.npu.cz
www.novyhradek.net

Areál dnešní zříceniny situovaný v zalesněné členité krajině nad řekou Dyjí je tvořen dvěma hrady – gotickým s obytným palácem a předním hradem, který se vyvinul z předsunutého opevnění. Mezníkem ve vývoji stavby byla třicetiletá válka, během níž byl hrad dobyt Švédy a pobořen. Od začátku 19. století sloužil jako odpočinkové místo šlechty při lovech.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V OLOMOUCI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Olomouci
Horní náměstí 25, 771 11 Olomouc
tel.: 585 204 111, fax: 585 229189
e-mail: sekretariat@olomouc.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Olomouci má působnost v Olomouckém kraji. V jeho spádovém území se nachází 12 národních kulturních památek, 2 204 nemovitých památek, 4 801 movitých památek, 2 městské a 1 vesnická památková rezervace, 16 městských a 9 vesnických památkových zón, 55 ochranných pásem. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci.

V přímé správě pracoviště je 5 státních památkových objektů zpřístupněných veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Bouzov (hrad)

tel.: 585 346 202 / e-mail: bouzov@olomouc.npu.cz
www.hrad-bouzov.cz

Dnešní podobu typického romantického sídla s hradbami, cimbuřími, arkýři, střílnami a chrličí získal hrad po rozsáhlé přestavbě v letech 1895–1912. Unikátní jsou dva funkční padací mosty, které mohou návštěvníci spatřit v provozu při slavnostních příležitostech. Pohádkový hrad trvale přitahuje návštěvníky a je vyhledávaným objektem pro natáčení pohádek a historických filmů, pro pořádání společenských akcí, svatebních obřadů, koncertů, divadelních představení a výstav.

Jánský Vrch (zámek)

tel.: 584 440 286 / e-mail: janskyvrch@olomouc.npu.cz / www.janskyvrch.cz

Původní gotický hrad přestavěli vratislavští biskupové na přelomu 15. a 16. století v renesanční zámek.

V roce 2009 byla na zámku Jánský Vrch dokončena rekonstrukce klasicistního domku na nádvoří zámku. Byla opravena venkovní fasáda a upraveny interiéry domku, který bude od sezony 2010 sloužit jako pokladna. Při opravách byly nalezeny fragmenty původní secesní výmalby, jejíž motivy byly použity při výmalbě prostoru pokladny s prodejnou suvenýrů. Ta bude spolu s novým vybavením a další místností utvářet důstojný vstup do zámku.

Příkazy (soubor staveb lidové architektury)

tel.: 585 967 310 / e-mail: prikazy@olomouc.npu.cz

www.hanackeskanzen.cz

Soubor staveb lidové architektury v Příkazích pochází z 19. století. Rok 2009 byl ve znamení příprav projektu na stavební úpravu obytné části stavení č. 54. Projekt mimo jiné obsahuje obnovu původní dispozice a podoby kuchyně, výstavbu chlebové pece, kachlových kamen, znovutevření někdejších průchodů a nahrazení novodobých trojdílných oken novými, koncipovanými v tradičním pojetí dle dochované fotodokumentace.

Šternberk (hrad)

tel.: 585 012 935

e-mail: sternberk@olomouc.npu.cz

www.hrad-sternberk.cz

Původně gotický, a později v romantickém duchu přestavěný hrad Šternberk nabízel v roce 2009 tři prohlídkové trasy, které byly obohaceny o tři restaurované tapisérie z první třetiny 17. století a soubor sedacího nábytku z 18. století. Probíhala postupná rekonstrukce střech na objektech v podhradí, byla zpracována studie na revitalizaci hradního parku. Realizace bezbariérového přístupu byla přesunuta na rok 2010, před zahájení sezóny.

Velké Losiny (zámek)

tel.: 583 248 380 / e-mail: velkelosiny@olomouc.npu.cz / www.losiny-zamek.cz

Velkolosinský renesanční zámek byl vybudován ve 2. polovině 16. století a na počátku století 17. Skutečným klenotem mezi zámeckými místnostmi je zdejší rytířský sál.

Na zámku Velké Losiny probíhaly v roce 2009 přípravné práce na kočárovně a na domku zahradníka. Začalo se rovněž s rozšířením návštěvnických tras zámku o audiovizuální produkci pro pohybově znevýhodněné návštěvníky na zahájení návštěvnické sezony 2010.

Dále byly zrestaurovány a zařazeny do expozice portréty Františka ze Žerotína jako Diana, Vousatá dáma Helena Antonie z Luttychu a žánrový obraz Veselá společnost z poloviny 17. století.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVISŤE
V KROMĚŘÍŽI**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Kroměříži
Sněmovní náměstí 1, 767 01 Kroměříž
tel.: 573 301 411, fax: 573 301 419
e-mail: prijmeni@kromeriz.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Kroměříži má působnost ve Zlínském kraji. V jeho spádovém území se nachází 1 432 nemovitých památek, 1 356 movitých památek, 4 památkové rezervace a 17 památkových zón. Na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je zapsán Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži.

V přímé správě pracoviště jsou 4 památkové objekty. Všechny tyto objekty jsou zpřístupněny veřejnosti.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Buchlov (hrad)

tel.: 572 595 161 / e-mail: buchlov@kromeriz.npu.cz
www.hrad-buchlov.cz

Počátky hradu se datují do 1. poloviny 13. století. Byl založen českým panovníkem jako strategická obranná pevnost středního Pomoraví. Patří k nejvýznamnějším památkám české rané gotiky. Posledními držiteli Buchlova se stala v roce 1800 hraběcí rodina Berchtoldů. Dnes zde můžeme zhlédnout dobové interiéry spolu s přírodovědnými sbírkami a bohatou knihovnou.

V pondělí 27. dubna 2009 patřil hrad Buchlov po celý den dětem s handicapem. Děti se zúčastnily kulturní akce Výlet do historie.

Buchlovice (zámek)

tel.: 572 434 240 / e-mail: buchlovice@kromeriz.npu.cz / www.zamek-buchlovice.cz

Zámek Buchlovice patří k nejvýznamnějším barokním šlechtickým sídlům na území České republiky. Stavbu zámku zahájil těsně před rokem 1700 Jan Dětřich Petřvaldský. Mezinárodní význam zámku dodala roku 1908 za hraběte Leopolda Berchtolda, rakousko-uherského diplomata, schůzka ruského a rakousko-uherského ministra zahraničních věcí k politickému rozdělení sfér vlivu na Balkáně a k následně anexi Bosny a Hercegoviny rakouskou armádou.

Ve dnech 2.–4. září 2009 se na zámku v Buchlovicích konal odborný seminář Aranžování květin v historickém interiéru.

Kroměříž (arcibiskupský zámek a zahrady, UNESCO)

tel.: 573 502 515 / e-mail: azz@kromeriz.npu.cz / www.azz.cz

Honosný raně barokní arcibiskupský palác byl v Kroměříži vybudován koncem 17. století z rozhodnutí biskupa Karla II. z Lichtensteina-Kastelkorna. Součástí plánů bylo vybudování také Květné zahrady, tzv. Libosady, která je dílem autorů architektury zámku F. Luccheseho a G. P. Tencally. Přímo na zámek navazuje Podzámecká zahrada s úpravou z 19. století. Unikátní je obrazová sbírka zámku, jejímž nejvýznačnějším exponátem je obraz Apollon a Marsyas od Tiziana Vecelliho.

Ve dnech 7.–9. října 2009 zde proběhl mezinárodní pracovní seminář Historické zahrady a parky jako součásti soudobé městské krajiny.

Vizovice (zámek)

tel.: 577 452 762 / e-mail: vizovice@kromeriz.npu.cz / <http://zamek-viz.hyperlink.cz>

V polovině 18. století nechal olomoucký kanovník a pozdější královéhradecký biskup Heřman Hannibal z Blümengu ve Vizovicích vystavět pozdně barokní zámek na místě bývalého cisterciáckého kláštera z roku 1261. Zcela mimořádná je zdejší obrazová sbírka, založená stavitelem vizovického zámku a doplňovaná rodem Stillfriedů během 19. století a 1. poloviny století 20. K budově patří také francouzská zahrada založená současně se zámkem.

V květnu 2009 proběhla na zámku veřejná prezentace předmětů – kusů nábytku, obrazů, plastik – restaurovaných za posledních pět let.

**NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV
ÚZEMNÍ ODBORNÉ PRACOVÍŠTĚ
V OSTRAVĚ**

NPÚ, územní odborné pracoviště v Ostravě
Korejská 12, 702 00 Ostrava-Přívos
tel.: 595 133 911, fax: 595 133 900
e-mail: ostrava@ostrava.npu.cz / www.npu.cz

Územní odborné pracoviště v Ostravě má působnost v Moravskoslezském kraji. V jeho spádovém území se nachází 3 070 nemovitých kulturních památek a 3 370 movitých kulturních památek, 12 národních kulturních památek, 5 památkových rezervací, 24 památkových zón a 37 památkových ochranných pásem. Na území Moravskoslezského kraje se nachází také 8 zpřístupněných instalovaných objektů, z nichž 3 jsou ve správě územního odborného pracoviště v Ostravě.

Zpřístupněné památkové objekty ve správě pracoviště:

Hradec nad Moravicí (zámek)

tel.: 553 784 074 / e-mail: hradecnadmoravici@ostrava.npu.cz / www.zamek-hradec.cz

Státní zámek Hradec nad Moravicí je jediným instalovaným objektem s dochovaným kmenovým mobiliářem Moravskoslezského regionu. Zámeckému areálu dominuje tzv. Bílý zámek, který je instalovaným objektem zpřístupněným veřejnosti, dále je zde Červený zámek, který plní funkci společensko-kulturní, a vodárenská Bílá věž, která se nachází v místě nástupu do největšího zámeckého parku kraje o rozloze 136 hektarů. Bílý zámek nabízí dva prohlídkové okruhy. První prezentuje ukázkou hostinských apartmá, zámeckou kapli a rodovou Erbovní síň, druhý okruh vede přes společenské salóny, reprezentační jídelnu, kuřárnu, kulečnický sál a zámeckou galerii.

Raduň (zámek)

tel./fax: 553 796 119 / e-mail: radun@ostrava.npu.cz / www.zamek-radun.cz

Původní zemanská tvrz přestavěná v 16. století na renesanční zámek byla v letech 1816–1826 adaptována, tentokrát v klasicistním stylu. Postupně ji obklopil 28hektarový přírodně-krajinářský park a doplnila půvabná oranžerie se soustavou okrasných zahrad. Druhá polovina 19. století přinesla zámeckým exteriérům a interiéřům výraznou úpravu v duchu novogotického romantismu. Od roku 1984 je zámek zpřístupněn veřejnosti.

Důl Michal (technická památka)

tel.: 596 231 160 / e-mail: dulmichal@ostrava.npu.cz / www.dul-michal.cz

Instalace památky je řešena podle teorie tzv. posledního pracovního dne horníka. Prohlídková trasa umožňuje zhlédnout autentické vybavení kanceláří, jednotlivých provozů a strojovnu s původním technickým zařízením, které představuje jedinečný soubor elektrických těžních strojů a kompresorů z období počátků elektrifikace. Tato zařízení jsou zachována na původním místě svého provozu ve zcela autentickém prostředí.

Mapa jednotlivých územních odborných pracovišť NPÚ a zpřístupněných objektů v jejich správě

VI. Hospodaření Národního památkového ústavu

Hospodářský výsledek NPÚ za rok 2009 po zdanění v tis. Kč

Pracoviště NPÚ	Hlavní činnost	Hospodářská činnost	Celkem
Ústřední pracoviště	41,44	0,00	41,44
ÚOP v hl. m. Praze	0,00	0,00	0,00
ÚOP středních Čech v Praze	605,28	276,69	881,97
ÚOP v Českých Budějovicích	407,95	8,00	415,95
ÚOP v Plzni	-28,26	121,10	92,84
ÚOP v Lokti	15,22	0,89	16,11
ÚOP v Ústí nad Labem	-126,84	158,12	31,28
ÚOP v Liberci	-376,27	475,72	99,45
ÚOP v Pardubicích	371,54	227,33	598,87
ÚOP v Josefově	0,18	23,78	23,96
ÚOP v Brně	0,00	165,34	165,34
ÚOP v Telči	-32,45	152,50	120,05
ÚOP v Kroměříži	74,81	-52,32	22,49
ÚOP v Ostravě	43,24	-43,24	0,00
ÚOP v Olomouci	-9,96	48,04	38,08
Celkem	985,88	1 561,95	2 547,83

Vyhodnocení dosaženého hospodářského výsledku

Hospodaření NPÚ v roce 2009 skončilo přebytkem ve výši 2 547,83 tis. Kč. V hlavní činnosti byl dosažen zisk 985,88 tis. Kč a v jiné činnosti 1 561,95 tis. Kč.

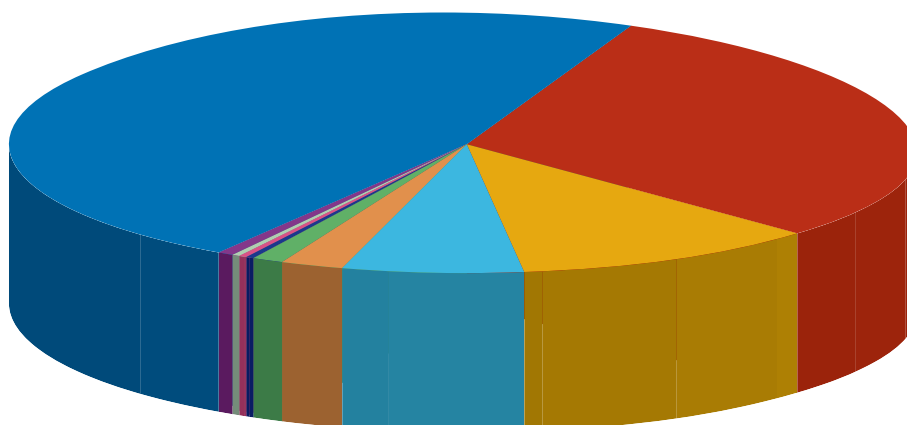
Přes relativní neměnnost podmínek hospodaření v roce 2008 a 2009 vykazuje dosažený výsledek hospodaření NPÚ v roce 2009 v porovnání s předchozím rokem propad o 5 197,42 tis. Kč.

Výše uvedeného výsledku hospodaření ovšem dosáhl Národní památkový ústav za období, kdy se celostátně ve všech oblastech hospodaření začaly naplno projevovat důsledky hospodářské recese a kdy bylo velice nesnadné odhadnout, jak se tento stav odrazí v činnosti NPÚ a následně ve výsledku jeho hospodaření za uplynulý rok.

Nejistota panovala především v odhadu návštěvnosti památkových objektů ve správě NPÚ, která představuje hlavní zdroj příjmů organizace z prodeje vlastních služeb. Z tohoto důvodu byly zpracovány krizové plány, jejichž podstata spočívala v regulaci výdajů především v oblasti oprav a údržby památkových objektů. Jejich realizace byla odložena na dobu po vyhodnocení hlavní návštěvnické sezony, tj. po 15. 9. 2009. Hospodářská krize se naštěstí v návštěvnosti neprojevila. Přes její různé výkyvy na jednotlivých objektech došlo k celkovému nárůstu tržeb ze služeb v porovnání s rokem 2008 o 20 582 tis. Kč. Ve srovnání s upraveným rozpočtem na rok 2009 činí tento nárůst pouze jedno procento, což v podstatě znamená, že se podařilo plán splnit, nikoliv však nějak výrazně překročit. Přesto tato skutečnost rozhodla o tom, že připravené krizové plány nebylo nutné realizovat. Samotné příjmy ze vstupného jenom mírně překračují úroveň plánovanou pro rok 2009. I tak v porovnání jejich výše s předchozím rokem došlo k nárůstu o 9 724 tis. Kč. Při srovnání tržeb ze vstupného z delšího časového hlediska lze s výjimkou roku 2008 vypořádat pozitivní trend kontinuálního růstu.

Hlavní zdroje financování NPÚ v roce 2009

■	Provozní dotace (729 708 tis. Kč)
■	Vlastní výnosy (449 537 tis. Kč)
■	Informační systém programového financování (165 767 tis. Kč)
■	Program záchrany architektonického dědictví (95 950 tis. Kč)
■	Věda a výzkum (31 678 tis. Kč)
■	EHP / Norsko (16 577 tis. Kč)
■	Specifické výdaje MK ČR (6 147 tis. Kč)
■	Program podpory záchranných archeologických výzkumů (4 960 tis. Kč)
■	Restaurování (3 270 tis. Kč)
■	Ostatní externí zdroje (5 342 tis. Kč)

Poskytování informací dle zákona 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Počet podaných žádostí o informace:	77
Počet rozhodnutí o odmítnutí žádostí o informace:	15
Počet stížností podle § 16a zákona č. 106/1999 Sb.:	22

O stížnostech rozhodoval dle § 16a odst. 4 zák. č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, nadřízený orgán NPÚ, Ministerstvo kultury ČR, kterému NPÚ předmětné stížnosti předkládal ve lhůtě do 7 dnů ode dne doručení stížnosti.

Výroční zpráva za rok 2009

Národní památkový ústav

www.npu.cz

Redakce: Mgr. Lucie Ernstová, Mgr. Jakub Hromek

Grafická úprava a sazba: Martin Pivrnec

Tisk: Libertas, a. s.

Vydal Národní památkový ústav

Valdštejnské nám. 3, 118 01 Praha 1

Praha 2010

Neprodejné

ISBN 978-80-87104-59-0

2020

19